

KORONAVİRÜSTEN SONRA AVRUPA'NIN KARŞILAŞACAĞI 7 RİSK

XXXXXXXXXXXX

Bu çalışma Polonya Ekonomi Enstitüsü () tarafından hazırlanmış olup 17 Kasım 2020 yayınlanmıştır ve Avrupa'nın, özellikle AB'nin, koronavirüs öncesi ve sonrasında ortaya çıkmış ve çıkacak olan gelişmelerden nasıl etkileneceği ve nelerle karşı karşıya kalabileceğine yönelik bir çalışmadır. Bu konularda çalışma yapan veya politika üreten veya sadece ilgi duyan Türk vatandaşlarımızın bilgilerine sunulabilmesi için herhangi bir yorum veya katkı yapılmaksızın Türkçe olarak tercüme edilmiştir. (Varşova Ticaret Müşavirliği)*

Çalışmayı original yazımında takip etmek için:

- [download the report "Europe 2050. Seven main risks in the post-COVID era"](#)
- [download the PDF press release](#)

XXXXXXXXXXXX

Önümüzdeki otuz yıl boyunca, Avrupa Birliği, bir zombi ekonomisine dayanarak ve nesiller ve sosyal sınıflar arasında artan çatışmalarla mücadele ederek, daha önce hiç olmadığı kadar dahili olarak bölünecek.

Dahası, küresel teknolojik yarışta ABD ve Asya ülkelerine ayak uydurmak gittikçe zorlanırken, iklim nötrlüğünü sağlamanın maliyetleri de yükselecek. Polonya Ekonomi Enstitüsü'nün "Avrupa 2050" başlıklı raporunda işaret ettiği gibi, Avrupa Birliği korona krizini aştıktan sonra gelecek nesillerin karşılaşacağı zorluklar bunlar.

Polonya Ekonomi Enstitüsü'nün Notu (Ekonomi Direktörü Piotr Arak):

"COVID-19 salgınının neden olduğu küresel kriz nedeniyle, Avrupa için fırsatlar veya senaryolar hakkında yazmamaya ve ilgili risklere odaklanmaya karar verdik. Hem 2020'den önce belirtilenler hem de salgının etkisiyle artan veya hızlanan tehditler Avrupa Birliği'nin geleceğini tehlikeye atan konulara ve mevcut ve sonraki Avrupa Komisyonları, münferit Üye Devletlerin hükümetleri ve Avrupa toplumunu oluşturan vatandaşlar adına gerekli hazırlıklara işaret ediyoruz".

COVID-19 salgını, gelecekte Avrupa Birliği'nin karşılaşacağı 7 riskle ilgili çeşitli eğilimleri hızlandırdı. Bunlardan biri, üretimin Avrupa ve ABD'ye geri taşınması ihtiyacı, bu da mevcut aşamada küreselleşmeyi durduracak. Dünya Ticaret Örgütü tarafından Ekim 2020'de tahmin edildiği üzere, uluslararası emtia ticareti 2020'de yüzde 9,2 oranında düşecek.

()Polonya Ekonomi Enstitüsü, geçmişi 1928 yılına dayanan bir kamu ekonomik düşünce kuruluşudur. Araştırmaları ticaret, makroekonomi, enerji ve dijital ekonomiyi kapsar ve Polonya'daki sosyal ve kamusal yaşamın kilit alanları üzerine stratejik analizler içerir. Enstitü, Sorumlu Kalkınma Stratejisinin uygulanması için analiz ve uzmanlık sağlar ve Polonya'nın ekonomik ve sosyal araştırmalarının ülke içinde ve yurt dışında yaygınlaşmasına yardımcı olur.*

Chart 1.1. Share of international trade in global GDP in 1987-2019 (%)

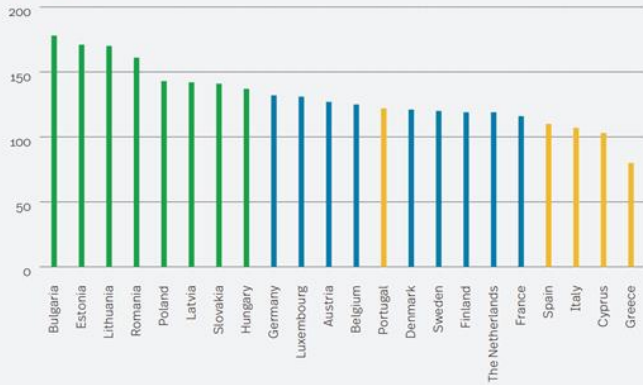
Source: prepared by PEI based on World Bank data.

AB'nin dünya ticaretindeki hakim konumunu kaybetmesi, küresel teknolojik yarışta geride kalma riskini beraberinde getirmektedir. Pandemi, Avrupalıların uzaktan çalışma ve e-öğrenme veya bulut bilişim için harici hizmetlere bağımlılığını göstermiştir. Bunun bir örneği, yüzde 99,4'ü iki ABD şirketi tarafından kontrol edilen akıllı telefon işletim sistemleri pazarıdır: Apple ve Google. Durum devam ederse, Avrupa'nın konumunu zayıflatacak ve iç güvenliğini tehdit edecektir. İçerik aktarılan uygulamalar ve cihazlar, içerik kontrolünün yanı sıra verilerimizde casusluk yapılmasını ve bunlara erişilmesini kolaylaştıracaktır.

Avrupa daha önce hiç olmadığı kadar bölündü

Avrupa Birliği, entegrasyonun kazananları ve kaybedenleri olarak giderek daha fazla bölünme riski altındadır. Pandeminin ilk dalgası, Avrupa'da Kuzey-Güney ayrımını gösterdi. 2021-2022'de İspanya, İtalya, Portekiz ve Yunanistan tarafından Kurtarma ve Dayanıklılık Kredisi kapsamında alınacak hibelerin değeri 110 milyar Euro olacak - söz konusu dönemde diğer 23 AB Üye Devletine tahsis edilen toplam tutara aşağı yukarı eşittir. Gelecekte, kişi başı GSYİH büyüme oranlarının kutuplaşması euro bölgesini zayıflatabilir. **Öte yandan, işgücü piyasasının, hizmetlerin mevcudiyetini ve kalitesini bozabilecek ve göç politikalarıyla ilgili sosyal çatışmalara ve artan demografik tabakalaşmanın neden olduğu gümüş ekonominin gelişmesine yol açabilecek ikilik sorunu giderek artacaktır.**

Chart 3.1. Change in GDP per capita in 2008-2019 in selected EU countries (%)

Source: prepared by PEI based on Eurostat data.

Polonya Ekonomi Enstitüsü strateji ekibi başkanı Pawel Śliwowski, 'Ekonomik yakınlaşma ve sosyo-ekonomik uyum, Avrupa Birliği'nin en önemli anlaşma hedeflerinden biridir. Bununla birlikte, Koronavirüs salgını, AB ekonomilerinin ve toplumlarının güçlü bir şekilde kutuplaşmasını tetikleyen bir başka krizdir. Avrupa'nın önündeki en büyük zorluklardan biri, hem ülkelerin kalkınma yolları hem de ülkelerdeki sosyal gruplar arasındaki yaşam kalitesi farklılıkları arasındaki giderek artan şekilde ifade edilen farklılıklara yanıt bulmaktır. Brexit etrafındaki kamuoyu tartışmalarının sıcaklığı ve salgın sonrası iyileşme ve yeniden yapılanma programına ilişkin müzakereler, bu farklılıkların AB içinde güçlü çatışmaları körükleyebileceğini gösteriyor 'diyor.

Bir Zombi Ekonomisi ve Başarısız bir Avrupa Yeşil Anlaşması mı?

Mali teşvik paketleri, kalıcı ekonomi politikası bileşenleri haline gelebilecekleri için önemli riskler içermektedir. Kamu borçlarında ve merkez bankalarının bilançolarında devam eden büyümeyle birlikte böyle bir senaryonun gerçekleşmesi, işletmelerin risk iştahını etkileyebilir ve böylece daha fazla ekonomik kalkınma için gerekli olan inovasyonu engelleyebilir. Böyle bir durumda, iklim tarafsızlığına ulaşmak imkansız olabilir. Korona krizi deneyiminin gösterdiği gibi, Avrupa Yeşil Anlaşmasının uygulanmasına yönelik ana tehdit, iklim tarafsızlığına ulaşmanın maliyetlerinde dramatik bir artış veya bozulmuş bir çevre pahasına hedefe ulaşılması olabilir.

Zombi ekonomisine dayanan, büyüyen nesil ve sınıf çatışmalarıyla birlikte devasa bir borçla içeriden dahili olarak bölünmüş ve dijital olarak küresel güçlere bağımlı olan Avrupa Birliği - bu bizi 2050'de bekleyen bir durum olabilir mi? Robert Schuman'ın kömür ve çelik açısından Fransa ve Almanya'yı entegre etme planını sunmasından tam olarak yüz yıl sonra, Avrupa dönüşümün artan maliyetlerinin üstesinden gelmeyi ve iklim nötrlüğünü elde etmeyi başarabilecek mi?

COVID-19 salgınının neden olduğu küresel kriz, Avrupa için fırsatlar veya senaryolar hakkında yazmak yerine, hem 2020'den önce ortaya çıkanlar hem de pandeminin görünür kılan veya hızlanan risklere odaklanmaya karar verdiğimiz anlamına geliyor.

Başladığımız bu karanlık tablo bir uyarıdır ve bizim tarafımızdan ana hatları çizilen Avrupa için 7 riskin sonuçlarına dikkat çekmektedir. AB'nin geleceğine yönelik tehditler ve mevcut ve gelecekteki Avrupa Komisyonu'nun yanı sıra üye devletlerin ülkeleri ve vatandaşlarının neye hazırlanmaları gerektiği hakkında yazıyoruz.

Uluslararası ticarete işleyen bir Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) olmadığı ve kurlsız bir dünya tehdidiyle karşı karşıyayız. Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT), Bretton Woods'tan uluslararası ekonomik işbirliğine yönelik yeni çok taraflı kurumlardan biri olarak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşturuldu. Ancak, 1995 yılına kadar DTÖ'ye dönüştürülmemiş olan bu kurum kadar geçici hiçbir şey yoktu; daha önce, uluslararası ticareti düzenleyen çok taraflı bir araç olarak işliyordu. Çin örgüte 2001 yılında katılana kadar, son birkaç yıldır gözlemlemekte olduğumuz ticaret savaşını müjdeleyen hiçbir husus yoktu (2019'un sonunda, ABD makamları, DTÖ Temyiz Kurulunun yeni üyelerinin atanmasını engellediler ve sonuç olarak, örgütün gözetiminde uluslararası ticaret anlaşmazlıklarını çözme mekanizmasını felç ettiler). Pandemi sırasında, üretimi Avrupa'ya, Amerika Birleşik Devletleri'ne ve benzerlerine geri kaydırmanın gerekliliği hakkındaki sesler, ana akım politikada daha sık görünmeye başladı. Avrupa Komisyonu, AB dışındaki ülkelerin ve kuruluşların büyük olasılıkla hisse satın alamayacakları stratejik sektörlerin listesini gözden geçirmek istiyor. Bütün bunlar, küreselleşmeyi şu anki aşamada durdurmaya indiriyor. Son on yılda uluslararası ticaretin küresel ekonominin büyüklüğüne göre benzer bir seviyede olduğunu eklemeye değer. Mevcut eğilimler, biraz geri çekilebileceğimizi gösteriyor. AB'nin bu yeni gerçekliğe adapte olması ve DTÖ'de reform yapmak veya onun yerine tamamen yeni bir ajans kurmak için mekanizmalar önermesi gerekiyor.

Yaşlanan seçmenler. Eurostat, 2018-2050'de AB'de orta yaş grubunun 3,8 yıl artarak 46,9 yıla çıkacağını tahmin ediyor. Nüfusun 75 milyon kişi (Güney Amerika'dakinden iki kat daha az) artması gereken Kuzey Amerika'nın aksine, AB'nin nüfusu 49 milyon kişi azalarak 450 milyondan daha az olabilir. Bu, daha az çalışma yaşındaki (20-64 yaş) nüfus ve daha az işçi anlamına gelmektedir.

Dahası, yaşlı insanların siyasi öncelikleri farklıdır ve eğitimden çok emeklilik güvenliği ve sağlık hizmetlerini yoğunlaşır. Basitçe bu yaş kalıplarını geleceğe doğru tahmin etmek, yaşlı insanların nüfusu arttıkça bölgenin siyasi programının kökten değişebileceği anlamına gelir.

Dahası, belirli bir ekonomik veya politik bağlamda büyümek, gelecekteki siyasi tercihleri etkiler. Bir durgunluk sırasında ve daha önce bir finansal kriz sırasında büyüyen bir nesil, kamu kurumları ve yeniden dağıtım politikaları hakkında refah zamanlarında büyüyen insanlardan farklı inançlara sahip olacaktır.

Genç ve yaşlı insanlar arasındaki kuşak çatışması, muhtemelen henüz aşına olmadığımız siyasi bölünmelere yol açacaktır. Şimdilik, gençler Avrupa'da kaybedenler gibi görünüyor.

AB'de veya avro bölgesinde boşanmalar. 2016'da İngiltere'nin AB üyeliğiyle ilgili referanduma gitmesi Pandora'nın kutusunu açtı, bu da Avrupa projesinin ayrışma riskiyle karşı karşıya olduğu anlamına geliyor. Ağustos 2020'de, Italexit partisinin kurulmasının ardından, daha fazla İtalyan, olumsuz tutumlarını AB'ye yönlendirebilecekleri bir yer buldu. Bu ülke özellikle COVID-19'un sonuçlarından çok etkilendi. Orta Çağ'ın Kara Ölümü sırasında Ebedi Şehri koruyan kalıntılar, Roma'daki protesto alayları sırasında ortaya çıkarıldı. Genel kanı, ortalama bir İtalyan'ın krizin ilk aşamasında AB'den ve diğer üye devletlerden yeterli yardım almamış olmasıdır. Bu, Euronews tarafından yaptırılan bir ankete göre, *(Walsh, D. (2020), Brexit işe yararsa, 'dört büyük' Avrupa ekonomisinin AB'yi terk etme olasılığı ne kadar?, <https://www.euronews.com/2020/08/10/nearly-half-of-italians-will-support-out-eu-if-brexit-is-successful> [erişim: 8.09.2020])* İtalyan katılımcılar, Brexit'in İngiltere için yararlı olacağı ortaya çıkarsa, AB'den ayrılmayı en çok düşünenlerin olacağı anlamına geliyordu. Kötüleşen ekonomik veriler karşısında olası bir başka senaryo da euro bölgesinden ayrılmak olabilir. Kendi para birimini benimsemek ve değerini düşürebilmek, güneydeki bir üye devletin rekabet gücünü yeniden kazanmasını sağlayabilir. Yine de gerçekleştirilmesi inanılmaz derecede zor olurdu.

Avrupa'da ve gelişmiş dünyada seküler durgunluk. Ne anlama geliyor? Talep engellerinin varlığı, ekonomik büyümede yavaşlama, potansiyel ve gerçek GSYİH büyümesi arasında büyüyen bir boşluk ve kalıcı işsizlik. Bu, 2008'de başlayan veya şimdi COVID-19'dan sonra başlayan krizden sonra gelişmiş ekonomilerin bir tanımına benziyor. Yine de bu hipotez 7 yıl önce formüle edildi. 2013 yılında, eski ABD başkanlık danışmanı Larry Summers, devletlerin kamu harcamalarını ve ekonomiye katılımlarını artırmadıkça, piyasa güçleri ekonomiyi tam istihdam büyümesi yoluna sokmaya yetmediğinde, Batı'nın kalıcı olarak negatif bir doğal faiz oranından ötürü yeniden seküler durgunlukla karşılaşabileceğini söyledi.

Son yıllarda yaşam kalitesine ve sürdürülebilir kalkınmaya odaklanan gelişmiş ülkeler, artık GSYİH büyüme oranları konusunda pek heyecanlı değillerdi, ancak ekonomik sonuçlar, belirli bir ülkenin veya bölgenin diğer başarılarını belirlemektedir. 2004'teki son büyük genişlemeden bu yana, AB'de ekonomik büyümeyi yaratan kutuplar yakınsama süreci nedeniyle değişti. Yeni ülkeler en hızlı şekilde geliyor, altyapı, kurumlar ve benzerlerindeki gecikmeleri telafi ediyor. Bununla birlikte, risk Batı'nın hızlı ekonomik büyümeye geri dönemeyecek olmasıdır, bu da Avrupalıların büyük bir kısmı için ekonomik durgunluk olasılığı anlamına gelir.

Sosyal ve politik kutuplaşma. "Popülizm" terimi, terörizmi ve nefret suçunu körükleyen dini köktencilikten Avrupa siyasi partilerinin aşırı sağa ve aşırı sola hareketine kadar, son yıllarda Avrupa bağlamında sıklıkla kullanılmaktadır. Aşırılığın yükselişi, Avrupa'daki şokları geniş ölçüde yansıtıyor ve ekonomiden sosyal ilişkilere kadar Avrupa toplumunun her boyutunu etkiliyor. İngiltere, İtalya, Almanya ve Fransa'daki toplumun farklı dünya görüşlerine sahip sosyal gruplara giderek bölündüğü sosyal kutuplaşmada da bir artış oldu. İkili siyasi sistem tarafından daha da koşullandırılan benzer bir süreç ABD'de de yaşandı.

AB, sosyal kutuplaşma sürecini ve entegrasyonun kazananları ile kaybedenleri arasındaki bölünmeleri en azından sembolik anlamda ele almalıdır. AB'nin kuzeyi ile güneyi arasında, aynı zamanda ülkeler içinde de

büyüyen bir uçurum var; ekonomik krizlerin katalize ettiği, artan bir güvencesizlik süreci. Arka planda din, ırk ve - büyük olasılıkla yakın gelecekte - iklim nedeniyle teknolojik işsizlik ve sosyal huzursuzluk riskiyle karşı karşıyayız.

İklim tarafsızlığının (nötrlük) sağlanamaması. Paris Anlaşması'nda çoğu ülke, sıcaklık artışını sanayi öncesi döneme kıyasla 1,5 ° C'den fazla önlemek için harekete geçmeyi taahhüt etti. Bu zaten doğada, küresel ekosistemlerde ve muhtemelen uygarlığımızda değişiklikler anlamına geliyor. Avrupa Parlamentosu'ndaki son oylamanın ardından, AB, 2030 yılına kadar emisyonları daha da azaltmayı (% 55 yerine % 60 oranında) ve 2050'de iklim tarafsızlığını elde etmeyi taahhüt etti. Bu hedef için çaba göstermemiz gerekiyor, bu hedefe ulaşıp ulaşamayacağımız belirsiz. Dünyanın en zengin ülkelerinden büyük bir grup desteklese de, dönüşümü sürdürmeyi kabul eden bu ülkelerdeki toplumdur. Oxfam tarafından yapılan hesaplamalara göre, küresel nüfusun en zengin % 1'i, insanlığın en fakir yarısına (% 7) göre iki katından fazla (% 15) CO2 yayıyor. Gelir açısından en yüksek ondalık dilim, küresel olarak CO2 emisyonlarının % 52'sini oluşturuyor. Tüm kıtanın alışkanlıkları değişiyor, ancak en fakir insanları en çok etkileyecek olan iklim değişikliği sürecini yavaşlatmaya yetmeyebilirler.

Avrupa yenilikçi olmayacak. Yüzyıllar boyunca, Eski Kıta hem sosyal hem de teknik icatlar ve yeni çözümler sağladı. En azından ikincisi anlamında artık durum böyle değil. Avrupa, ekonomik potansiyeli onlarınkiyle karşılaştırılabilir olmasına rağmen, yıllarca ABD ve Çin'in gerisinde kaldı. Pek çok AB ülkesi uzun bir endüstriyel yenilik geleneğine sahiptir, ancak geleneksel endüstri dallarını korumak teknolojik yeniliğe yatırımı sınırlandırmaktadır.

Avrupalı şirketlerin mevcut yenilikleri uygulama olasılıkları Amerikalı rakiplerine göre iki kat daha fazladır, ancak Avrupalı şirketlerin yalnızca % 8'i tamamen yeni olan yeni ürün ve hizmetleri uygulamaktadır. Bu yaklaşım, mevcut sektörlerde istihdamı sınırladığı ve yenilikçi sektörlerde yeni işlerin yaratılmasını desteklemediği için işgücü piyasası üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Sonuç olarak, gerçekten yenilikçi şirketler başka yerlerde gelişir. Modern teknoloji söz konusu olduğunda, AB'de yaratılan temel yenilikler düzenlemelerle ilgilidir, ancak bu, sosyal kalkınma da dahil olmak üzere gelişme hızını korumak için çok yetersiz olabilir.

Bu yayında özetlenen Avrupa'nın refahını tehdit eden yedi riskin yanı sıra, daha az olası görünen ancak göz ardı edilemeyecek olaylardan bahsetmeye değer. Bu riskler ani niteliktedir ve tüm kıtanın yörüngesini etkileyebilir: hem köktendinciler hem de aşırı sağ veya aşırı sol tarafından gerçekleştirilen terörist saldırılar ve 1990'ların Balkan savaşlarından bu yana ilk kez kıtada ortaya çıkan savaş riski, Rusya'nın 2014 Ukrayna'ya müdahalesi ve Beyaz Rusya'daki siyasi ve ekonomik kriz, Avrupa'da başka bir silahlı çatışmayı göz ardı edemeyeceğimiz anlamına geliyor.

Bununla birlikte, çelişkili bir şekilde, kırılğan görünen Avrupa projesi, bu zorlukların üstesinden gelme ve sadece AB'nin değil, aynı zamanda ABD, Çin ve çok taraflı kuruluşların da rolünün olduğu değişen bir dünyaya uyum sağlama girişimleriyle güçlendirilebilir. Önümüzdeki şeyin farkında olmaya değer, çünkü geleceği değiştirebiliriz.

Önemli Bulgular

Ursula von der Leyen liderliğindeki Avrupa Komisyonu, iddialı bir enerji dönüşüm planı yürüteceğini, ekonomiyi ve toplumu dijital dönüşümün zorluklarına uyarlayacağını ve entegrasyonun sosyal boyutunu güçlendireceğini duyurdu. Komisyon, salgın nedenli krize yanıt olarak, stratejik kararlar için pusulanın, AB'nin yalnızca krizle başa çıkma becerisi değil, her şeyden önce daha sürdürülebilir ve adil bir devletler topluluğuna doğru gelişmeye devam etme yeteneği olacağını açıkladı.

Raporumuzda, uzun vadeli kalkınmanın önündeki başka engellerden kaçınmak için 2050'de Avrupa Birliği için kalkınma politikaları tasarlarırken özellikle dikkat edilmesi gereken 7i risk belirledik.

1. Yıllarca süren yoğun entegrasyondan sonra kaotik deglobalizasyon (küreselleşmeden uzaklaşma). Korumacılıkta artış, ticari çatışmalar, çok taraflılık krizi (örneğin DTÖ), transatlantik ilişkilerdeki çatlaklar gibi küresel ittifakın çöküşü - bunlar gözlemlenen değişikliklerin ana unsurlarıdır. Dahili olarak, AB devletlerinin kaynakları ve yatırımları daraltmak için rekabete girme riski vardır ve bu aşırı bir versiyonda ortak pazar ilkelerinin ihlaline yol açabilir. Dışarıdan, yeni küresel ekonomik değişimin gereklerine zamanında uyum sağlayamazsa, AB dünya ticaretindeki hakim konumunu kaybedebilir.

2. AB, ABD ve Asya'daki ülkelerle teknolojik yarışta gittikçe kötüleşiyor. Salgın, temas izleme uygulamaları, uzaktan çalışma ve eğitim hizmetleri veya bulut bilişim teknolojisi söz konusu olduğunda Avrupalıların harici çözümlere bağımlılığını gösterdi. Teknoloji ve yazılım açısından zayıflığı ve önde gelen İnternet hizmetleri ve platformlarının eksikliği, Avrupa'nın konumu ve dijital dünyadaki düzenlemeleri etkileme becerisi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olacaktır. Bu aynı zamanda iç güvenliğe yönelik bir tehdittir. İçte aktarılan cihazlara bağımlılık, bizi izlemeyi ve verilerimize erişmeyi ve sağlanan içeriği kontrol etmeyi kolaylaştırır.

3. AB'nin kutuplaşmasının ve ekonomik tabakalaşmasının derinleştirilmesi. Koronavirüs salgını, Avrupa'nın güneyindeki ülkeleri daha çok vuran bir başka kriz. Güney ülkelerinde kişi başına düşen GSYİH'deki büyüme, kuzey ve doğu ülkelerine göre çok daha azdır. Dahası, 2001 (Euro bölgesinin başlangıcı) ile 2013 (borç krizinin doruk noktası) arasında, Güney Avrupa'daki işgücü piyasasındaki durum çok daha kötüye gitti. "Sermaye ce cari işlemler fazlalığı olan devletler" ile "Sermaye ve cari işlemler açığı olan devletler" arasındaki bölünmenin derinleşmesi, Avrupa entegrasyonunda yeni girişimlerin uygulanmasını daha zor, hatta imkansız hale getirecektir. Kutuplaşma aynı zamanda avro bölgesi için muazzam bir mücadele alanı olacak, zayıflama riskini artıracak ve hatta bazı güney eyaletleriyle ilgili tartışmaların yeniden başlamasına yol açabilir.

4. Çok fazla müdahalecilik zombi ekonomisi yaratacaktır. Mali teşvik paketleri ekonomi politikasının kalıcı bir özelliği haline gelebilir ve kamu borcu ve merkez bankası bilançoları büyümeye devam edecektir. Ekonominin sürekli uyarılması, şirketlerin riskten kaçınmasının arkasında olabilir ve bu da ekonomik kalkınmanın o temel bileşeni olan inovasyonu engelleyecektir. Genel olarak kabul gördüğü üzere, yenilik olmadan, ekonomik sistemi ayarlamak ters etki yaratacaktır - aşırı gelir eşitsizliği veya iklim değişikliği gibi zorlukların çözülmesi neredeyse imkansız hale gelecektir.

5. Sosyal ve profesyonel kutuplaşma. İşgücü piyasasının büyüyen ikiliği; yani, istihdamı daha esnek hale getirmenin veya işgücü maliyetlerini düşürmenin sonuçlarından etkilenen büyük gruptan daha yüksek

gelirli ve güvenceli çalışanların ayrılması. Bu büyük ikinci gruptaki temel çalışanlar olarak addedilen birçok insan, toplumumuzun işleyişini hayal etmenin zor olduğu sektörlerde çalışıyor. Risk, bunun kamu hizmetleri de dahil olmak üzere sağlanan birçok hizmetin kullanılabilirliğini ve kalitesini düşürmesi, düşük ücretli mesleklerdeki insan eksikliğini artırması ve arka planda göç politikasıyla sosyal çatışmaları artırmasıdır.

6. Avrupa'nın artan demografik tabakalaşması. 60 yaşın üzerindeki insanların Avrupa nüfusu içindeki payı arttıkça, kamu politikalarını gümüş ekonominin gelişimine odaklamaya yönelik siyasi baskıyı artacaktır. Bu gerilimi görmezden gelmek veya ihmal etmek sosyal çatışmaları artırabilir, çünkü gençlerin ve yaşlıların istekleri ve ihtiyaçları genellikle anlaşmazlık içindedir.

7. İklim tarafsızlığına ulaşmanın maliyetlerinde radikal bir artış. Pandemi CO2 emisyonlarını azalttı, ancak tarihin gösterdiği gibi, bu tür düşüşleri genellikle bir toparlanma izledi. Atıklarda artış ve kritik hammaddelere belirsiz erişim riski gibi olumsuz sonuçlar da olmuştur. Mevcut beyanların aksine, pandemiye takip edecek ekonomik kriz, yeni, yeşil teknolojiye yapılan yatırımları azaltabilir. Pandemi krizi deneyimi, Avrupa Yeşil Anlaşması'nın uygulanması söz konusu olduğunda ana riskin, iklim tarafsızlığına ulaşmanın maliyetinde radikal bir artış veya bunu çevresel bozulma pahasına başarmak olabileceğini gösteriyor.

Bazı Dikkat Çekici İstatistikler

% 60,4	2019'da küresel ticaretin GSYİH içindeki payı, mali kriz öncesindeki zirveden daha az (% 60,8)
% 9,2	DTÖ tahminlerine göre 2020'de uluslararası mal ticaretinde düşüş (Ekim 2020'den itibaren tahmin)
% 99,4	İki Amerikan şirketi, Apple ve Google tarafından kontrol edilen küresel akıllı telefon işletim sistemi pazarındaki payı
% 7,3	2050'de küresel İnternet kullanıcıları arasında Avrupalıların tahmini payı; bugünkü yüzdesinin yarısından az
27 AB üye devletinden 12'si,	2020 sonunda kamu borcunun büyüklüğü (GSYİH'nin% 60'ı) ile ilgili Maastricht kriterlerini karşılayacak
% 80 GSYİH	Yunanistan'da 2008'e göre 2019'da kişi başına gelir; Güney Avrupa'daki çoğu ülkede (İspanya, İtalya, Kıbrıs), bu göstergenin büyümesi Batı Avrupa'dakilere kıyasla minimumdur
110 milyar Avro	İspanya, İtalya, Portekiz ve Yunanistan'ın 2021-2022'de iyileştirme ve Dayanıklılık Tesisi'nden alacakları hibe; diğer 23 AB ülkesinin alacağı hibelerin kabaca eşdeğeri
% 9	AB'de belirli bir ülkede asgari ücrete yakın kazanan işçilerin oranı; yüzde en yüksek Romanya, Portekiz ve Macaristan'da
% 26,3	2018'de 16-29 yaş arası Avrupalıların'ü yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında
% 5	Avrupa'da gençlerin (34 yaşına kadar) sahip olduğu net varlıkların tahmini oranı
2.6 gigaton	Uluslararası Enerji Ajansı'na göre, 2020'de 2019'a kıyasla küresel CO2 emisyonlarının düşebileceği miktarı (% 8 azalma); 2010'dan beri en düşük seviyede olacak

1. Kaotik deglobalizasyon

Teşhis

COVID-19 salgınının neden olduğu kriz, küresel ticarete küreselleşmeyi yeniden tanımlamaya ve hatta onu tersine çevirmeye çalışan eğilimleri güçlendirdi. Uluslararası ekonomik ilişkilerdeki değişiklikler, özellikle refahını büyük ölçüde GSYİH'sinin neredeyse % 50'sini oluşturan ihracatın dinamik gelişimi üzerine kuran AB için önemlidir. Gelişmiş ülkelerde orta sınıfın reel ücretlerinin durgunluğu, bu toplumlarda açık ekonomiye verilen desteğin askıya alınmasına yol açtı. Brexit, ABD-Çin ticaret savaşı, DTÖ'nün felç olması ve salgın gibi olaylar kaotik deglobalizasyona (küreselleşmeden uzaklaşma) yol açıyor.

Kendini bundan korumak ve küresel ticarete lider aktör olarak konumunu savunmak için AB'nin dört ana zorlukla yüzleşmesi gerekecek:

1. Küreselleşme yavaşlayacak. Ticaretin küresel GSYİH içindeki payı, 2008-2009 mali krizinden bu yana artmıyor. Esas olarak 2008'de zirve yapmadan önce (% 60,8) 1990'larda hızla büyüdü. 2019 yılında payı % 60,4 olarak gerçekleşti. Son yıllarda, küresel ekonomide doğrudan yabancı yatırımın (DYY) payı da tgzöslle görölür şekilde düşmüştür. 2007'de GSYİH'nın % 5,4'üne karşılık gelirken 2019'da bu sadece % 1,6 idi. 2020 yılının ilk çeyreğinde, salgın nedeniyle ticaret, yıllık bazda yaklaşık % 3,5 daraldı; bu, talebin önemli ölçüde zayıflaması, uluslararası turizmin çökmesi ve üretimin kesintiye uğramasının yanı sıra getirilen ticaret kısıtlamaları ile bağlantılıdır.

COVID-19 salgını, küresel ekonomik işbirliğinden çekilme sürecini hızlandırdı ve ulus devletlerin konumunu güçlendirdi (Devlin, Connaughton, 2020). Küresel karşılıklı bağımlılıklarla ilgili tehditler, özellikle de tedarik zincirlerinin kırılganlığı ortaya çıktı. Sonuç olarak, bireysel hükümetler işleri korumak ve tedarik zincirlerinin güvenliğini artırmak için üretimin yeniden konumlandırılmasını desteklemeye başlıyor (doğal kaynak tedarik zincirleri hakkında daha fazla bilgi için, AB'nin iklim politikasına yönelik salgın sonrası riskler başlıklı bölüme bakın).

2. Korumacılık artacaktır. Geçtiğimiz on yıl içinde, birçok ülke, uluslararası piyasaların daha fazla liberalleşmesinden kendilerini uzaklaştırdı ve liberalleşmenin yavaşlaması, ticaretteki büyüme üzerinde olumsuz bir etki yarattı. Bu mesele, birbirini izleyen hükümetler tarafından getirilen ihracat kısıtlamaları ile COVID-19 salgını sırasında halkın dikkatini çekti. Her şeyden önce, tarife dışı araçların ve bunları kullanan ülkelerin sayısı artmaktadır (Grubler, Reiter, 2020). DTÖ'nün ihtilaf çözüm mekanizmasındaki felç hali bu tür eylemlere karşı koymayı daha da zorlaştıracaktır. Pandemi ayrıca ABD-Çin ticaret anlaşmazlığının yeniden tırmanmasına neden oldu. Washington, "Çin ekonomisine erişimi kısıtlayan, ABD şirketlerinin fikri mülkiyetini çalan ve Çin devlet mülkiyetindeki işletmeleri destekleyerek ve tekellerin sürmesine göz yumar" Çin'i aşırı korumacılık yapmakla suçladıktan sonra, bazı Çinli şirketlere yaptırımlar uyguladı ve Amerikan teknolojisine erişimi kısıtladı. Aynı zamanda ABD'deki Çinli yatırımcıları etkileyen yeni kurallar getirdi. Çin'e yönelik sıkı bir politika için iki taraflı destek, ihtilafların gelecekte çözülme şansının çok az olduğunu gösteriyor.

3. AB teknolojik yarışı kaybediyor. Pandeminin neden olduğu kriz, sözde dördüncü sanayi devriminin bir sonucu olarak birçok ülkenin ekonomik sistemi için mevcut büyük zorluklarla örtüşüyor. Bu, otomotiv endüstrisi gibi geleneksel endüstrilere dayanan, AB'nin en büyüğü olan Alman ekonomisi için özellikle büyük bir zorluktur. Bununla birlikte, diğere AB ülkeleri de yeni teknolojileri kullanan ürünlerin tedarik zincirlerinde üst sıralarda yer almak için yeterince çabalamamışlardır. Sorunun derinliğı, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Avrupa Birliğı İnovasyon Sıralamasında görülüyor ki bu, son yıllarda AB'nin Güney Kore, Avustralya ve Japonya'nın daha da gerisinde kalırken, ABD ve Çin'e karşı liderliğini gösteriyor. Brezilya, Rusya ve Güney Afrika azaldı (artan teknolojik uçurum hakkında daha fazla bilgi için, tekno mantıksal ilerleme konusunda Avrupa'nın arkası başlıklı bölüme bakın).

4. Transatlantik ilişkilerde kriz devam edecek. Son yıllarda, tek tek Avrupa başkentleri ile Washington arasında tekrar tekrar gerginlikler yükseldi. Bu arada ABD, DTÖ'nü felç ederek ve ticari ilişkilerin ikili yönetimine geçerek serbest ticaretin garantörü rolünü terk etti. Anti-Amerikan duyarlılığı birçok AB ülkesinde büyüyor ve ikili bir serbest ticaret anlaşması müzakere etmeyi imkansız hale getiriyor. Değişen Avrupa ve küresel ortam, küresel düzendeki değişikliklere kolektif ve dinamik bir şekilde yanıt vermekte zorlanan AB için her zamankinden daha büyük bir zorluk haline geliyor.

Riskler

DTÖ, uluslararası mal ticaretinin 2020'de % 9,2 oranında düşeceğini tahmin ediyor. Dahası, 2050'ye kadar olan yıllarda, küresel ticaret, üretimin değişmesi ve bölgeselleşmeye bağlı olarak derin bir dönüşüme uğrayacak. Devam eden değişikliklerle ilişkili en büyük tehdit, **korumacılığın artması ve tarife savaşlarının tırmanması riskidir.** AB daha da kutuplaşır ve ayrışır, bu risk üye ülkeler için daha da önemli hale gelecektir. Bir ülkenin AB'den çıkışı (Brexit), gümrük birliğini ve serbest ticaret alanını korumayı zorlaştırıyor (daha fazlası için Avrupa'nın Güney: yeni - eski çevre eksen? bölümüne bakın).

Koronavirüs salgını, ticaret ve uluslararası yatırımların önündeki engellerin artmasıyla ilişkili mevcut eğilimleri derinleştiriyor. Sadece uluslararası ticaret için değil, aynı zamanda birçok ülkedeki sosyo-ekonomik yaşamın temelleri için de ciddi bir risk, geniş kapsamlı ve uluslararası seviyede koordine edilmeyen kısıtlamaların (örneğin gıda veya tıbbi ürünlere) getirilmesidir.

Buna, yabancı yatırım akışlarının devletler ve çokuluslu şirketler tarafından yeniden yönlendirilmesi eşlik edecek. Yeniden şekillendirmenin, daha ileri teknolojiler kullanan veya önce yüksek derecede otomasyon kullanan endüstrileri etkilemesi muhtemeldir. Bu, Amerikan, Çin ve Avrupalı şirketler arasında 5G ağı oluşturmak için rekabeti müjdeliyor. Bu sürecin kendisi AB ülkeleri için elverişsiz olmak zorunda değildir, **ancak küreselleşme eğilimleri nedeniyle, azalan kaynaklar ve yatırımlar için rekabete düşme riski vardır ve bu, aşırı senaryoda, ortak pazar kurallarının yaygın şekilde ihlal edilmesine yol açabilir.** 2050'ye bakıldığında, bu değişiklikler AB ülkeleri arasındaki eşitsizlikleri derinleştirebilir ve mevcut sosyo-ekonomik sistemi sürdürmeyi giderek zorlaştırabilir. Dahası, üretimi yeniden konumlandırma eğilimi, değer zincirlerinin kılınmasına ve bölgeselleşmesine yol açacaktır, bu da muhtemelen en gelişmiş ülkelerde daha fazla katma değer yoğunlaşmasına neden olacaktır.

Çok taraflı ekonomik işbirliğine yönelik en büyük tehdit, **uluslararası ticaret kurallarının en büyük küresel oyuncular tarafından esnetilmesi ve hatta ihlal edilmesidir.** Bu, esas olarak küreselleşmeden faydalanan,

ancak kendi pazarına erişimi kısıtlayan, ihracat sübvansiyonları uygulayan ve başkalarını fikri mülkiyeti kendisine devretmeye zorlayan Çin için geçerlidir. ABD, tek taraflı korumacı önlemleri (çelik ve alüminyum tarifeleri gibi) kullanarak ve DTÖ Temyiz Kurulunu felç ederek uluslararası ticaret düzenini baltaladı. Anlaşmazlıkların çözümü mekanizmasındaki krizin gösterdiği gibi, aynı zamanda yeni anlaşmalar yapma konusundaki sorunların da gösterdiği gibi örgütün düzeltilmesi gerekiyor. AB'nin bakış açısına göre, en büyük oyuncular tarafından acımasız kuralların dayatılmasına dayanan uluslararası bir ticaret sistemine geçişten kaçınmak için çok taraflı işbirliği mekanizmalarını, özellikle DTÖ çerçevesinde anlaşmazlıkları çözme becerisini güçlendirmek çok önemlidir (Dadush, Wolff , 2019). Ancak transatlantik ilişkilerdeki kriz aşılımadıkça bu mümkün olmayacak gibi görünüyor.

AB için bir diğer zorluk, Çin ekonomisinin ihracata yönelik güçlü yönelimi. Kesinti bile COVID-19 salgınının kısa ömürlü olmasına neden oldu; Çin, 2020 yılının ikinci çeyreğinde çok yüksek bir cari hesap fazlası kaydetti ve Çin Halk Bankası verilerine göre, yaklaşık 120 milyar ABD doları tutarında. Bu, Pekin'i sermayeyi dış pazarlara yönlendirmeye (yabancı tahviller satın almak dahil) teşvik edecektir. **AB için asıl risk, uzun vadede Avrupa ihracatını zayıflatacak olan avronun güçlenmesiyle bağlantılıdır.** Çin'in politikası, ülkelerin sistem veya kamu güvenliği için gerekli olan şirketlerin devralınmasını önlemek için yabancı yatırım kontrolleri getirmesiyle sonuçlandı. Bu tür bir mekanizmanın olmaması, Alman robot üreticisi KUKA ve Norveçli havayolu Norwegian Air'in devralınmasına izin verdi. ABD'de, ABD'deki Yabancı Yatırım Komitesi (CFIUS) tarafından bu tür bir kontrol, TikTok'un Amerikan varlıklarının zorla satılmasıyla sonuçlandı. AB, ülkeleri koronavirüs salgını sırasında getirilen Avrupalı şirketlerin riski konusunda uyardı ve bazı ülkeler (İspanya ve Fransa dahil) hükümet onayı eşliğini% 25 hissedenden% 10'a düşürdü. **Ancak, yabancı yatırımın önündeki bu tür engellerin dünyada yayılması uluslararası pazarlarda sermaye akışını yavaşlatabilir ve AB'nin ihracat fırsatlarını sınırlayabilir.**

Büyüyen ticaret ve yatırım engelleri, Washington ile Brüksel arasındaki yanlış anlaşılmaları da artırabilir. ABD, dijital vergi veya karbon sınırı vergisi dahil olmak üzere AB vergi girişimlerine olumsuz tepki verirken, AB tek taraflı bir ABD ticaret politikasını kabul etmeyecek. Çin'i içeren iklim politikası ve güvenlik politikası taahhütlerinin yerine getirilmesi gibi diğer tartışmalı konuların yanı sıra, **2050'ye kadarki yıllarda transatlantik ilişkilerde ciddi bir kriz olması muhtemeldir.** Bu, Amerikan güvenlik garantilerinin kaybına neden olabilir, ancak aynı zamanda üye devletin ABD ile ilgili farklı politika hedefleri nedeniyle AB içindeki bölünmeleri artırabilir. Üçüncü ülkeler - Çin ve Rusya - karşılıklı ilişkilerin gevşemesini aktif olarak destekleyecektir.

Nihai risk, ekonominin çalışma şeklini kökten değiştiren teknolojik değişiklikler ve yeniliklerle bağlantılıdır. Ekonominin birbirini izleyen sektörleri dijitalleştikçe, ekonomik kazançlar, ticaret ve yatırımda büyüme ve sınırlar ötesi bağlantıların yoğunlaşması için muazzam bir potansiyel var. Pek çok AB üye devletin ekonomisi, ABD ve Çinli BT devlerinin güçlü rekabeti, yetersiz dijital altyapı ve yaşlanan toplum da dahil olmak üzere bu zorluklara yanıt vermekte zorlanabilir. **Yeni küresel ekonomik değişimin gereklerine zamanında uyum sağlayamazsa, AB dünya ticaretindeki hakim konumunu kaybedebilir.**

Yıllar içinde büyüyen bu zorluklara yeterli yanıt verilememesi, AB için büyük bir tehdittir. Avrupa Komisyonu'nun Stratejik Tahmin Raporunun da vurguladığı gibi, AB, vatandaşlarını koruyan uluslararası anlaşmalar yapmak için ekonomik gücünü kullanabilir. Bu, büyük ölçüde AB ihracatının gücünden ve AB'ye ithal edilen hemen hemen tüm ürünler için alternatif tedarik kaynaklarının mevcut olmasından

kaynaklanmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2020). Bununla birlikte, uluslararası ekonomik çatışmalar ve küreselleşmeden uzaklaşma çağında, **AB'nin teknolojik değişimin hızına ayak uyduramaması, düzenleme alanındaki yumuşak gücünü kaybetmesine neden olabilir.** Şimdiye kadar ortak pazar, vatandaşların günlük yaşamı ve şirketlerin nasıl olduğu üzerinde somut bir etkisi olan çeşitli alanlarda (dijitalleştirme, gıda, çevre koruma, rekabet politikası ve mahremiyet koruması dahil) ürünler ve düzenleyici çözümler için iddialı işlevi olan uluslararası standartlar belirlemesine izin verdi. (Bradford, 2020). AB, değişen dünyanın gereksinimlerine uyum sağlayamazsa, 2050'de ilerici ekonomik çözümleri teşvik etmekte ve sosyal ve ekonomik modelini savunmakta daha az başarılı olacaktır.

2. Avrupa teknolojik ilerlemenin gerisinde

Teşhis

Dijital ekonomi söz konusu olduğunda Avrupa'nın kendisi ile ABD ve Çin arasındaki boşluğu kapatması gerekiyor. Son olaylar - koronavirüs salgını ve ABD ile Çin arasında yoğunlaşan ekonomik çatışma - Avrupa'nın pozisyonunu zayıflatıyor.

Kıtanın dijital alandaki teknolojik bağımlılığı, özellikle pandemi sırasında görünür hale gelen birçok alanda hissedilmektedir. Bunlar, uzaktan çalışma ve öğrenme veya bulut bilişim sırasında kullanılan iletişim izleme uygulamaları, iletişim ve öğretim araçlarıdır.

Araştırma ve geliştirmeye harcama, ülkelerin ve bölgelerin teknolojik yarıştaki konumunu iyi bir şekilde göstermektedir. Çin'in emelleri, GSYİH ile ilişkilerdeki bu harcamadaki sürekli büyüme ile destekleniyor. Avrupa, birbirini izleyen çok yıllık inovasyon geliştirme stratejilerine rağmen 2013'ten beri geride kaldı. Sunulan patent sayısı ve yapay zekaya yapılan araştırma harcamaları söz konusu olduğunda da benzer görüntü gözlemlenebilir.

İletişim izleme uygulamaları (contact-tracing apps)

Temas izleme uygulamalarının, koronavirüsün yayılmasını durduran temel çözümlerden biri olması gerekiyordu. Salgının ilk aşamasında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen hemen hemen tüm AB ülkeleri ve konsorsiyumları üzerinde çalışıyorlardı. Ancak, virüslü kişilerin temaslarının izlenmesini sağlarken olabildiğince fazla gizliliği koruyan bir uygulama oluşturmak teknolojik bir engele çarptı. Uygulamaların etkili olabilmesi için cep telefonlarının işletim sistemlerine müdahale etmek gerekiyordu ve bunlar neredeyse tamamen Apple ve Google tarafından kontrol ediliyor (akıllı telefon işletim sistemleri için küresel pazarın % 99,4'ü). Bu şirketler, sunduklarından farklı, etkili ulusal çözümlerin ortaya çıkmasını engelleyerek kendi çözümlerini sundular.

Sonuç olarak, Polonya dahil çoğu ülke Apple ve Google tarafından hazırlanan çözümü benimsedi. Diğer ülkelerin yanı sıra Fransa ve Macaristan bunu yapmadı. Uygulamaların temel alacağı protokol seçimi, Avrupa'nın dijital ve teknolojik egemenliği konusunda bir kamuoyu tartışmasına yol açtı. Almanya ve İngiltere de dahil olmak üzere birçok ülke kendi fikirlerinden vazgeçmek ve iki Amerikan devinin gereksinimlerine uyum sağlamak zorunda kaldı.

İletişim ve eğitim araçları

AB ülkelerinin Avrupa dışından gelen teknolojiye bağımlılığı, iletişim ve eğitim teknolojilerinin kullanılmasını içeren salgın sırasında uzaktan çalışmaya ve öğrenmeye geçişte görüldü. Yalnızca belirli ülkeler hazır eğitim platformlarına veya uygun materyallere sahipti; çoğu durumda, öğretmenler ve öğrenciler Atlantik'in diğer yakasından çözümler kullanmak zorunda kaldı. Google Meet, Microsoft Teams, Skype veya Zoom gibi en popüler iletişim araçlarının hiçbiri Avrupa şirketlerine ait değildir.

Bulut (Cloud)

Avrupa'nın temel teknoloji tedarikçilerine bağımlı olduğu üçüncü alan, IaaS ve PaaS modellerine dayalı olarak sunulan bulut bilgi işlem, özellikle veri depolama ve işleme hizmetlerinin yanı sıra bilgi işlem gücü paylaşımıdır.

Küresel ve Avrupa bulut hizmetleri pazarına üç şirket hakim: Amazon (AWS), Microsoft ve Google. Geçtiğimiz birkaç ay içinde, ekonomi için önemli olan birçok Avrupa şirketi ve kurumu, bu şirketlerden biriyle bir ortaklık anlaşması (genellikle stratejik bir anlaşma) imzaladı. Temmuz ayının sonunda Fransız Orange şirketi Google Cloud ile veri, yapay zeka ve uç bilgi işlem hizmetlerini kapsayacak bir anlaşma imzaladı. Biraz daha zaman önce, sözleşmeler Renault (Google ile), Volkswagen (AWS), Deutsche Bank (Google), Lufthansa (Google) ile Polonya Kalkınma Fonu ve Bank PKO (Google ve Microsoft) tarafından Polonya'da National Cloud projesi imzalandı.

Bulut hizmetlerini kullanma ihtiyacının bir örneği - bu durumda, doğrudan pandemi ve bu hizmetlerin yerel şirketler tarafından sağlanmasına olanak tanıyan Avrupa teknolojilerinin eksikliği ile ilgili - Fransız devleti ile Microsoft arasında bir işbirliği anlaşmasının imzalanmasıydı. (Dèbes, 2020). Milyonlarca Fransızın sağlık verileri Amerikan şirketinin sunucularında saklanacak. Fransız şirketi OVH'nin teklifi, diğer şeylerin yanı sıra koronavirüsle mücadele için gereken analizleri gerçekleştirememesi nedeniyle reddedildi. Bu örnek, bu aşamada, Avrupalı şirketlerin Amerikan şirketleri için eşit rakip olmadığını ve siyasi müdahale olmadan uçurumun genişleyeceğini göstermektedir.

Devam eden teknoloji yarışı, ABD yönetiminin eylemlerini hızlandırmasıyla yeni bir aşamaya girdi. En son örnek, yalnızca Çin donanımını ağıdan çıkarmayı değil, aynı zamanda uygulamaların kaynağını kontrol etmeyi ve ABD uygulamalarını Çinli mağazalardan ve cihazlardan kaldırmayı amaçlayan Temiz Ağ (Clean Network) girişiminin uzantısıdır. Öncelikle 5G ağının inşası ile ilgili teknoloji söz konusu olduğunda, Huawei'ye uygun bir alternatif sunan üç şirketten ikisi İsveçli Ericsson ve Fin Nokia (üçüncüsü Koreli Samsung).

Yeni teknoloji - patentler ve yapay zeka

Avrupa'nın diğer teknolojik güçlere kıyasla gerileyen konumu, gelecekteki teknolojik gelişme, patent başvuruları ve yapay zeka harcamaları için kapasite geliştirme istatistiklerinde de görülmektedir. 2018 yılında, 1,5 milyonu Çin'den olmak üzere Asya'dan 2,2 milyondan fazla patent başvurusu yapıldı. 633.000'i Kuzey Amerika'dan ve 362.000'i Avrupa'dan başvurular dosyalandı (WIPO, 2019). Çin, 2012'de yapılan uluslararası patent başvuruları açısından Almanya'yı, 2019'da ise ABD'yi geride bırakarak dünya lideri oldu.

Avrupa'da, 2016 yılında yapay zeka yatırımlarını fiilen taahhüt edilen fonlar, Kuzey Amerika'daki 12 milyar Euro'nun ve Asya'daki 6,5 milyar Euro'nun üzerinde olana kıyasla yaklaşık 3,2 milyar Euro'ya ulaştı (Avrupa Komisyonu, 2020a). Ar-Ge'ye en çok harcama yapan 2.500 şirketin listesi hala Çinli şirketlere göre biraz daha fazla Avrupalı şirketi içeriyor (sırasıyla 551 ve 507) ve toplam harcamaları iki katından fazla. Bununla birlikte, teknoloji sektörlerinde (teknolojik cihazların veya yazılım ve bilgisayar hizmetlerinin üretimi) Çin, Avrupa'nın önünde ve yalnızca ABD'den sonra ikinci sırada yer almaktadır (Hernandez Guevara ve diğerleri, 2019).

Ancak AB'nin konumu tamamen umutsuz değil. Küresel ölçekte en yüksek Avrupa endüstrisi, dijital devrimin sonraki dalgalarında hla tek tek ülkelerin ve bir bütün olarak AB'nin kullanabileceği bir varlıktır. Yasa ve mevzuat düzenleme kültürü, mahremiyeti koruma ve güven oluşturma deneyiminin yanı sıra, örneğin sağlık sektöründe veri paylaşımının önündeki engelleri ortadan kaldıracaktır. Bununla birlikte, kendi teknolojik avantajını gclendirme yaklaşımında profesyonel bir değişiklik olmadan, Avrupa ile Çin dahil teknoloji liderleri arasındaki uçurum artacaktır.

Riskler

En büyük risk, Avrupa'nın küresel ekonomide marjinalleşmesi ve buna bağlı olarak etki kaybı ve Avrupalıların azalan güvenliğidir.

Önümüzdeki yıllarda İnternetin gelişimini etkileyen en önemli eğilimler, İnternet kullanıcıları arasındaki demografik değişimler ve giderek artan küreselleşmedir. 2050'de dünyada bugün olduğundan 4 milyar daha fazla İnternet kullanıcısı olacak ve bu gruptaki Avrupalıların oranı % 15.1'den düşecek (World Population Prospects 2019 (United Nations, 2019) ve interenetworkstats.com veri tabanına (www4) dayalı hesaplamalar). Yeni kullanıcıların neredeyse tamamı Asya, Afrika ve Güney Amerika'daki gelişmekte olan ülkelerden olacak.

Pek çok ülke, modern ekonomiyi yönetmek için bir model seçmek zorundadır (veya seçmelidir). Bu model, Avrupa düzenleme kalıplarından yararlanılabilir veya Amerikan serbest piyasa yaklaşımına veya Çin otoriterliği ve kontrolüne dayanabilir (Çin'deki fintech ve biyoteknoloji gibi belirli sektörlerin büyük ölçüde kuralsız olduğu unutulmamalıdır).

şimdilik, Avrupa çözümlerini ihraç edebiliyor ve şili, Güney Kore, Brezilya veya Japonya gibi ülkeler ile Kaliforniya eyaleti, GDPR'ye (Avrupa Komisyonu, 2020b) dayalı gizlilik düzenlemeleri benimsiyor. Bununla birlikte, konu teknoloji ve yazılım söz konusu olduğunda zayıf ynlerin yanı sıra dünyanın önde gelen evrimii hizmet ve platformlarının eksikliği, Avrupa'nın konumu ve etkisi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olacaktır. Avrupa, yeni teknolojilerin etik kullanımında lider olabilir, ancak bu çözümler Avrupalılar dışında kimsenin ilgisini çekmeyebilir ve Avrupa'da geliştirilen çözümler esas olarak Eski Kıta sakinleri tarafından kullanılabilir. Bu, ekonomik gücü eksikliği ve yetersiz düzenlemelerin iş gelişimini engellemesi ve bu da Avrupa ile küresel liderler arasındaki uçurumun artması ve endüstriyel gündemin yenilikçi ekosistemlerin gelişimini destekleyecek kadar hırslı olmaması durumunda gerçekleşecektir. Dahası, çoğu durumda, AB lkeleri dünyanın diğer bölgelerinden ithal edilen teknoloji ve hizmetlere bağımlıdır ve bağımlı olacaktır.

Teknolojik boşluk, yalnızca tüketiciler için daha dar bir hizmet yelpazesi anlamına gelmez. Kilit teknoloji şirketleri olmadan kendi teknoloji balonunda kapanırsa, Avrupa birçok alandaki ticari bağlantılarını kaybedecek. Sadece teknolojide değil, birçok şirketin faaliyetlerinin zaten önemli bir parçası olan AB dışına veri aktarmak zor hatta imkansız olacaktır.

Artan teknolojik boşluk, i güvenlik için bir tehdittir. İe aktarılan cihazlara bağımlılık, Avrupalıların verilerini gözetlemeyi ve bunlara erişmeyi ve sağlanan içeriği kontrol etmeyi kolaylaştırır. Aynı zamanda, birçok modern teknoloji zaten ikili kullanımdadır - hem barışçıl hem de askeri amaçlarla kullanılabilirler. Yapay zekanın kullanımına ilişkin küresel kurallar üzerindeki etkinin olmaması, savaş alanında önemli bir

avantaj sunan ancak Avrupa'da benimsenen yapay zekanın etik kullanımına ilişkin ilkeleri ihlal eden askeri sistemlerin geliştirilmesine yol açabilir. Otonom silahlarla ilgili tartışmalar, diğer yerlerin yanı sıra BM'de devam ediyor (Firlej, 2019).

Avrupa bu nedenle bir ikilemeyle karşı karşıya kalacak. Ya teknolojik açıdan geride kalacak ve Avrupalılar daha tehlikeli bir dünyada yaşayacaklar, en son hizmetlerden kopacaklar ya da geliştirmesi onlarca yıl süren bir yaşam tarzı süper gücü olma statüsünü sürdürme şansına sahip olmak için meydan okumayı üstlenmek ve teknolojik yarışın yükünü kabul etmek zorunda kalacaklar.

3. Avrupa'nın güneyi: yeni - eski çevre?

Birkaç yıl önce bir Dünya Bankası ekonomisti, AB ekonomisinin, üç şeritli bir yolda bir grup otomobilin (Kuzey Avrupa) yavaş hareket ettiği, bir diğerinin hızlı gittiği (Orta ve Doğu Avrupa) ve üçüncüsünün (Güney Avrupa) ters yönde ilerlediği benzetmesi yaptı (Gill, 2012). Koronavirüs salgını bu farklılıkları pekiştirecek mi? Bir yandan simetrik bir şoktur; sağlık, sosyal ve ekonomik sonuçları tüm AB üye ülkeleri tarafından hissedilecektir (Demertzis ve diğerleri, 2020; Sayı, 2020). Öte yandan, salgının yoğunluğu ülkeler arasında farklılık gösteriyordu, hükümet kısıtlamaları ciddiyeti ve süresi açısından farklıydı ve farklı yapılara sahip ulusal ekonomiler üzerindeki etkisi de farklı olacak. Bu nedenle pandeminin sonuçları asimetrik olacak ve bazı ülkeler diğerlerinden daha ciddi olanlarla karşı karşıya kalacaktır (Alfani, 2020; Odendhal, Springford, 2020). Görünüşe göre, bir kez daha, resesyon, 2008'deki önceki krizden henüz tam olarak kurtulamamış Akdeniz ülkelerinde çok güçlü olacak. Bu bölümde, AB'de uzun süredir devam eden kutuplaşmanın semptomlarını ve bunun sonucunda Avrupa projesi için ortaya çıkan riskleri ana hatlarıyla ele alacağız.

Teşhis

Güney ülkeleri, Portekiz, İtalya, Yunanistan ve İspanya (PIGS), kuzey Avrupa ülkelerine kıyasla geç gelişme yaşadı. Başından beri, ekonomik yaklaşma Avrupa projesinin yapı taşlarından biri olmuştur ve Euro bölgesinin bu süreci hızlandırması ve pekiştirmesi bekleniyordu. Avro bölgesinin kurulmasından 20 yıl sonra, Avrupa ekonomileri arasındaki yapısal ve kurumsal farklılıkların bazı ülkelerin sadece para birliğinden fayda sağlamadığı, hatta daha da zarar gördüğü hususu daha da duyulabilir hale geldi. Daha önceki mali krizden önce bile, sanayinin ekonomideki önemi güney ülkelerinde azalıyor ve Orta ve Doğu Avrupa'da büyüyordu (Landesmann, 2015). Güçlü sermaye akışının, artan fiyatlar ve ekonominin rekabet gücünün azalması (Sinn ve Valentinyi 2013) ve krizlere daha az uyum (Sifakis-Kapetanakis, 2011) gibi başka olumsuz sonuçları da oldu. Bu anlamda, Euro bölgesinin kuzey merkezi ile güney çevresi arasındaki yapısal farklılıklar, para birliğinin çerçevesi ile birlikte, önceki durgunluk sırasında güneydeki krizi daha da kötüleştirdi (Perez, 2019).

Birincisi, güney ülkelerindeki kişi başına GSYİH artışı, Kuzey ve Doğu Avrupa'nın ülkelerine göre önemli ölçüde daha zayıf ve Batı Avrupa'dakine benzer. Yunanistan'da kişi başına düşen GSYİH, ekonomik kriz öncesine göre hala daha düşük. Sadece Portekiz, son 11 yılda diğer Avrupa ülkeleriyle karşılaştırılabilir bir büyüme kaydetti.

İkinci olarak, Borç/GSYİH oranı güney Avro Bölgesi ülkelerinde diğer üye devletlere göre açıkça daha yüksektir (eğilim Avrupa'nın geri kalanındakine benzer kalsa da). Güneyde, ortalama oranı % 135-150 aralığında kalmaktadır (düşüş eğilimi ile); diğer ülkelerde yüzde 35-60 aralığındadır. Güney ülkelerinin durumu Avrupa'nın geri kalanındaki durumla bağlantılı, ancak önceki krizin neden olduğu kayıpları telafi edemiyorlar.

Kutuplaşmanın üçüncü boyutu işsizliktir. 2001 (Euro Bölgesi'nin kuruluşu) ve 2013 (borç krizinin zirvesi) arasında, güney Avrupa'daki işgücü piyasası büyük ölçüde değişti: Portekiz'de işsizlik 2001'de % 3,8'den 2013'te % 16,2'ye yükseldi. İtalya'da % 9,6'dan % 12,1'e arttı. Yunanistan'da % 10,5'ten % 27,5'e ve İspanya'da % 10,5'ten % 26,1'e yükseldi. Bir bütün olarak AB'deki ortalama işsizlik (Almanya ve Finlandiya

hariç) da aynı dönemde arttı. 2015-2019'da işsizlik seviyelerindeki farklılıklar devam etti. Bu dönemde, Kuzey ve Doğu Avrupa ülkelerindeki işsizlik % 8'i geçmedi; Güney'de ise % 12'nin üzerindeydi (2015-2019'da 6 puanlık bir düşüşe rağmen).

Güney için diğer AB ülkelerine kıyasla bir diğer önemli sorun da gençlerin durumudur. 2014'ün başlarından (krizden toparlanmanın başlangıcı) gelen raporlar, Portekiz, İtalya, Yunanistan ve İspanya'da gençler arasında işsizliğin sırasıyla % 35,4, % 42,7, % 56,8 ve % 53,9'a ulaştığını gösteriyor. Eğitimi erken bırakanların yüzdesi en yüksek İspanya'dadır (neredeyse% 18); İtalya ve Portekiz'de % 10'un üzerindedir. Dikkate değer istisna, öğrenci ve öğrencilerin yalnızca düşük bir yüzdesinin eğitimlerini tamamlamadığı Yunanistan'dır. Gençlerin karşılaştığı zorluklar hakkında daha fazla bilgi için İhmal edilen nesil: gri ekonominin gölgesindeki genç Avrupalılar bölümüne bakın.

Pandemik krizin olumsuz sonuçları yukarıda özetlenen sorunlarla örtüşmektedir. Krizden en çok etkilenen ülkeler, ulusal ekonomilerin salgının neden olduğu durgunluktan kurtulmasına yardımcı olmak için kurtarma programlarının finansmanını garanti altına almak için ortak Avrupa mekanizmalarının oluşturulması çağrısında bulundu. Haftalardır devam eden tartışmada, Hollanda ve İtalya başbakanları arasındaki tartışmalar ve her iki ülkedeki radikal güçlerin anlaşmazlıktan yararlanma girişimleriyle sembolize edilen Güney-Kuzey eksenini en net ortaya çıkardı. Nihayetinde, bir uzlaşmanın sonucu olarak, Kurtarma Fonu 2021-2027 bütçesinin bir parçası haline geldi. Bütçe anlaşması, 2021-2027 için AB bütçesinin tamamının 1.074 trilyon Avro olacağını varsayıyor. 750 milyar Euro tutarındaki kurtarma fonu (Yeni Nesil AB) hibe şeklinde 390 milyar Euro ve kredi şeklinde 360 milyar Euro'dan oluşacak. Güney Avrupa'daki ülkeler, pandemiden sonra ekonomik toparlanmayı desteklemeyi amaçlayan Sütun 1'in en büyük faydalanıcılarıdır:

→ İtalya - neredeyse 65 milyar Euro,

→ İspanya - 59 milyar Euro'nun üzerinde,

→ Yunanistan - 16 milyar Euro,

→ Portekiz - 13 milyar Euro.

Sübvansiyonların büyüklüğü açısından sadece Fransa, Almanya ve Polonya onlarla rekabet edebilir.

Riskler

Birincisi, **AB ülkeleri arasındaki "fazlası olan devletler" ve "açıkları olan devletler" arasındaki bölünmenin derinleşmesi, yeni entegrasyon girişimlerinin uygulanmasını zorlaştıracak, hatta imkansız hale getirecektir.** Bu bölünme, küresel durumdaki değişikliklere daha hızlı entegrasyonu ve adaptasyonu zaten engelledi; örneğin, bankacılık sistemlerinin entegrasyonu veya pan-Avrupa sosyal güvenliği gibi çözümler getirerek ortak pazarın derinleşmesini engellemiştir. (Landesmann, 2020). Hedeflerin ve ihtiyaçların artan kutuplaşması, ABD ve Asya'daki ülkelere kıyasla AB'nin rekabet gücü kaybına ortaklaşa ve iddialı yanıtlar oluşturmayı zorlaştıracak. Yatırım harcamaları, üretkenlik ve şirketlerin yeni teknolojileri özümseme ve kullanma yetenekleri yetersiz kaldı; bunun da ötesinde, önceki kriz planlanan hızlanmayı imkansız hale getirdi (EIB, 2016). Pandeminin neden olduğu son kriz, hem ülke hem de AB düzeyinde, şirketlerin üretkenliğini artıran, işgücü piyasası vb. reformları uygulama potansiyelinde

eksiklik olmayacağı anlamına gelebilir. Bu yılki bütçe müzakereleri, tek tek devletlerin, ortak pazardan elde ettikleri faydaları kabul etmekten kaçınırken (örneğin tutumlu grup durumunda) giderek artan bir şekilde kendi çıkarlarına odaklandıklarını doğruluyor. Gerekli reformlar, yalnızca Güney'de şimdiye kadar talep edilen yapısal değişiklikleri değil, aynı zamanda AB içindeki iç rekabet gücünün yeniden düşünülmesini gerektirecektir (örneğin, İrlanda ve Hollanda tarafından elde edilen vergi avantajları veya Almanya'nın teknolojik ve ihracat avantajı birikimiyle ilgili faydalar) ve doğu üye devletlerde ucuz emeğin ilgili avantajları). Buna ek olarak, Brexit ve ülkelerin ekonomik önemindeki değişikliklerle birlikte, tarihi ve kalıcı müzakere ittifakları ekonomik ve politik gerçeklikten uzaklaşmaya başlıyor. Bu değişiklikler anlaşmaya varmayı daha da zorlaştırabilir.

İkincisi, **önümüzdeki otuz yılda derinleşen yapısal riskler, Euro Bölgesi'ni zayıflatma hatta yok etme tehdidinde bulunuyor.** Aynı zamanda, Güney'deki ülkeler, önerilen yapısal reformlar da dahil olmak üzere siyasi ve mali entegrasyonu derinleştirme girişimlerini egemenliğe yönelik bir saldırı olarak görmektedir. Sonuç olarak, bazı ülkeler Euro bölgesini terk edip kendi para birimlerine döndükten sonra devalüasyon yoluyla rekabet gücünü yeniden kazanmanın yollarını arayabilir; 2011 yılında, İtalyan ve Yunan makamlarının, ülkenin Avro bölgesinden ayrılmasının sonuçlarını değerlendiren bir belgesi zaten vardı (Bastasin, 2019). O zamanlar, bunu yapmanın olumsuz sonuçları olum sonuçlarından önemli ölçüde ağır basıyordu. Bununla birlikte, son kriz, daha önce kaçınılmış olan, Euro bölgesinin ayrışmasına ilişkin kararlara yol açabilir. Bu gerilimler aynı zamanda Euro bölgesinin Euro'yu güçlendirme fırsatlarından yararlanmadığı anlamına gelir; örneğin, kısmen ABD'nin ticari çatışmalarından kaynaklanan, doların zayıflayan konumu karşısında rezerv para birimi olarak. Euro'nun küresel resmi döviz rezervlerindeki payı, 2010'daki zirvesinden 4 puan daha düşük. Sadece euro değil ABD doları da yirmi yılın en düşük payına indi, ancak diğer para birimleri son on yılda önemli ölçüde artıyor (ECB, 2020).

Bir sonraki riskin siyasi bir boyutu var ve AB'nin parçalanması için çağrıda bulunan artan hareketlerle bağlantılı. 2050'ye gelindiğinde, bu kez güney ülkelerinden biri tarafından AB ile bir "boşanma" daha görebiliriz. Başta İtalya, İspanya ve Yunanistan'da olmak üzere salgın sırasında yapılan anketler, bu toplumların AB'nin krize verdiği tepkiden en memnun olmayanlar olduğunu gösterdi (Avrupa Parlamentosu, 2020). Bu eğilimler yeni değil, Avrupa karşıtı duyarlılığın arttığı son aşama, Avrupa şüpheli talepleri olan partilere daha şimdiden desteğin önemli ölçüde artmasına neden oldu. Krizin ardından bu süreçte sonraki adımlara şimdiden tanık oluyoruz. Bu hissiyatın yoğunlaşması, 2020'de İngiliz Brexit Partisi'ni örnek alan İtalyan partisi No Europa per l'Italia - Italexit con Paragone'un kurulmasının sebebiydi.

Özetle, **yukarıda özetlenen olaylardan kaynaklanan ana risk, 2050'ye kadar olan dönemde AB'nin yaklaşma sağlayan ve ekonomi politikasında yenilikler uygulayabilecek bir topluma benzemeyeceği tehdididir.** Aksine, topluluk üyeleri arasında giderek büyüyen bölünmelerle karşı karşıya kalacaktır. Sonuç olarak, Brexit son "boşanma" olmayabilir. Bu, yıllardır yeni üyelerin ilgisini çeken, ancak artık parçalanması daha sık tartışılan ortak Avrupa projesine ciddi bir darbe olacaktır.

4. Devlet kapitalizmi - büyük umut mu, büyük hayal kırıklığı mı?

Teşhis

2008-2009 küresel mali krizi, neoliberal doktrinin ekonomideki egemenliğinin etkileri üzerine bir tartışmayı ateşledi. Finans sektörünün büyümesi, piyasaların giderek yoğunlaşması, gelir eşitsizliğindeki artış, iklim değişikliğinin ihmal edilmesi ve çevrenin bozulması - ekonomi politikasının eleştirisi 2008'den önce bu konular etrafında inşa edildi (Autor ve ark. , 2020; Piketty, 2014; Rajan, 2011; Speth, 2009). O dönemde, ekonomik politikadaki işleyiş modeli finansal krize tepki olarak değişti: hükümetler iflas eden şirketleri daha aktif bir şekilde destekledi ve merkez bankaları nicel genişleme programları gibi standart dışı para politikası araçlarını kullandı.

COVID-19 salgınının neden olduğu ekonomik kriz bu eğilimleri şiddetlendirdi. On yıl önce standart dışı kabul edilen eylemler artık ana akım ekonomi politikasıdır. Birincisi, durgunluğun etkilerini hafifletmek için hükümetler borçla finanse edilen harcamalarını açıkça artırıyorlar. 2008-2009'da bu tür eylemler hâlâ ihtiyatlıydı; bazı uzmanlar, bazı ülkelerde (özellikle durgunluktan kurtulma sırasında) aşırı kısıtlayıcı maliye politikasının uygulandığını savundu. Bu sefer, ana akım iktisatçılar ne olursa olsun bir politika talep ediyorlar. (Örneğin, Dünya Bankası'nın baş ekonomisti Carmen Reinhart'ın şu makalesine bakın: <https://www.afr.com/policy/Economy/what-ever-it-it-it-really-is-different-20200325-p54dok> [erişim tarihi: 31.08.2020])

İkincisi, birçok merkez bankası artık büyük ölçekli varlık satın alma işlemlerini kullanıyor. Daha önce, bu araç yalnızca Avrupa Merkez Bankası (ECB), Japonya Bankası ve Federal Rezerv gibi en büyük kurumlar tarafından kullanılıyordu. Artık Polonya gibi daha küçük ekonomilerde de kullanılıyor.

Ekonomi politikasına yaklaşımdaki değişikliğin aşağıdaki sonuçları olacaktır:

→ **Kamu borcunda net bir artış olacak.** AB'de Borç/GSYH oranı % 79'dan % 95'e çıkacak. Hepsi Euro Bölgesi üyesi olan yedi ülkede % 100'ü aşacak. Kamu borcunun büyüklüğüne (GSYİH'nın% 60'ı) ilişkin Maastricht kriterleri artık bir gerçeklik değil; 2020'nin sonunda 27 üye devletten sadece 12'si bunu yerine getirecek (Avrupa Komisyonu, 2020).

→ **Merkez bankası bilançoları görülmemiş seviyelere yükselecek.** Son on yılda, ECB'nin varlıklarının değeri iki katından fazla artarak 2,1 trilyon Euro'dan 4,7 trilyon Euro'ya yükseldi. Mevcut krize bağlı eylemler bu süreci hızlandıracak; 2020 yılı Mart'tan Ağustos'a kadar sadece birkaç ay içinde ECB'nin bilançosu % 40 artarak 6,4 trilyon Euro'ya yükseldi (ECB, 2020).

→ **Faiz oranları rekor düşüklükte - sifıra yakın veya negatif olacak.** 2008'de krizin patlak vermesinden bu yana, faiz oranları dünya çapında istikrarlı bir şekilde düşüyor. Euro Bölgesi'nde kısa vadeli faiz oranı (intnerbank piyasasında 3 aylık faiz oranı) 2015'ten bu yana negatif olup, % 0 ile -% 0,5 arasında değişmektedir; 2019 yılında yıllık ortalama % -0.36 idi (Eurostat, 2020). Pandemi krizi merkez bankalarını faiz oranlarını daha da düşürmeye itti. Ancak, bu alandaki eylem kapsamı küçüktür.

Riskler

Ekonomi politikasındaki bu değişikliklerle bağlantılı temel risk, 2008 yılına kadar yürürlükte olan sistemin gerekli revizyonunun başarısızlıkla sonuçlanacak olmasıdır. Ekonomik canlandırma programları, ekonomik politikanın kalıcı bir özelliği haline gelecek ve kamu borcu ve merkez bankalarının bilançoları büyümeye devam edecek. Buna rağmen, özel sektör riskten kaçınacak ve yenilik yapma konusunda isteksiz kalacak ve verimlilik artışı düşük kalacaktır. Bu ortamda, iklim değişikliği ve artan eşitsizlik gibi temel sorunlarla uğraşmak eskisinden çok daha zor olacak. 2050'ye kadar çözülemeyebilirler.

Birincisi, geleneksel olmayan para politikasının ekonomik gerçeklik üzerindeki etkisi hala tam olarak anlaşılammıştır ve öngörülememektedir. Literatür, nicel genişleme ve gevşek para politikasının finansal varlıkların fiyatlarını ekonomik temellere uymayan seviyelere çıkardığını belirtmektedir (Nassr, Wehinger, Yokoi-Arai, 2016; Vinals, Blanchard ve Bayoumi, 2015). Japonya Merkez Bankası'nın eylemlerini analiz eden Charoenwong, Morck ve Wiwat tanakantang (2019), merkez bankası varlıklarındaki artışın sermaye yatırımlarından çok kısa vadeli kurumsal varlıklarda (nakit ve kısa vadeli menkul kıymetler) değişikliklere dönüştüğünü gösterdi. Sermaye yatırımları, yalnızca nispeten düşük yönetim kalitesine sahip şirketlerde arttı, bu da uzun vadede bu tür yöntemleri kullanarak ekonomik büyümeyi canlandırma olasılığını baltaladı.

İkinci olarak, şirket tahvillerinin satın alınması enerji geçişini engelleyebilir ve yeşil sektörler yerine karbon yoğun sektörlerle yardımcı olabilir. Grantham Araştırma Enstitüsü'nde Matikainen, Campiglio ve Zenghelis (2017) tarafından yapılan analizler, kurumsal tahvil satın alma programları yürüten ECB ve İngiltere Merkez Bankası portföylerinin esas olarak geleneksel ve karbon yoğun sektörler. Yenilenebilir enerjiye ilişkin şirket bonolarının eksikliği, kasıtlı olarak dışlanmalarından kaynaklanmadı; daha ziyade, birçok yeşil yatırım, programların tasarımında öngörülmeyen farklı bir şekilde finanse edilmektedir. Uygunluk kriterlerinin nasıl seçildiği ve programlarda satın alma kararlarının nasıl alındığı, yeşil ve yenilikçi politikaların temel varsayımlarına aykırı olan enerji yoğun sektörlerden büyük kuruluşların lehine olmuştur. Bu nedenle gevşek bir para politikası, düşük emisyonlu teknolojilerin gelişimini engelleyecek başka bir faktör olabilir.

Üçüncüsü, finansmana kolay ve ucuz erişim, düşük verimli şirketlerin (zombi şirketleri) hayatta kalmasıyla sonuçlanacaktır. Niceliksel genişleme, düşük faiz oranları ve kamu yardım programları - bunlar daha da az karlı ve zayıf gelişen işletmeleri sürdürmek için elverişli koşullar yaratır. McGowan, Andrews ve Millot (2017a; 2017b), zombi şirketlerinin gelişmiş ülkelerde verimlilik artışındaki yavaşlamanın nedenlerinden biri olduğunu belirtiyor (bu yavaşlama 2000'lerin başında başladı ve 2008-2009 küresel mali krizinden sonra derinleşti; bkz. OECD, 2019). Yazarlar, 2003-2013 döneminde OECD ülkelerindeki zombi şirketlerinin sayısının, piyasadaki diğer işletmelere kıyasla daha düşük üretkenliklerine rağmen önemli ölçüde arttığını gösteriyor. Zombi şirketlerini piyasada en az on yıldır faaliyet gösteren şirketler olarak tanımlıyorlar; bu şirketler, üst üste üç yıl boyunca yapılan yükümlülüklerin faizini karşılamaya yetecek kadar kâr sağlamadı. Araştırmalar, ayrıca zombi şirketlerinin piyasada giderek daha fazla sermayeyi engellediğini gösteriyor. Örneğin İtalya'da sermaye stoku içindeki payı 2007-2013 döneminde % 7'den % 19'a yükselmiştir.

Yanlış sermaye tahsisi, daha verimli ve daha üretken şirketler için büyüme fırsatlarını engeller. Daha genel olarak, yaratıcılığın ortadan kaldırılması ve yeni teknolojilerin ortaya çıkmasını ve yayılmasını engeller. Acharya vd. (2019) ve McGowan, Andrews ve Millot (2017a), zombi şirketlerine ne kadar çok sermaye yatırılırsa, diğer şirketlerdeki yatırım ve istihdam artışının o kadar düşük olduğunu gösterdi. Yazarlara göre, zombi şirketlerinin yayılması pazara giriş engellerini artırıyor ve sağlıklı şirketler için finansmana erişimi engelliyor.

Son olarak, biriken kamu borcunun bir sonucu olarak, kemer sıkma politikaları Avrupa ekonomisinde yıllarca durgunluğa neden olabilir. Bu bir kısır döngüdür: Vergileri artırmak ve kamu harcamalarını kıstak ekonomik büyümeyi engeller ve daha düşük GSYİH büyümesi, alınan önlemlerin amacı olan Borç/GSYİH oranında düşüşün gerçekleşmediği anlamına gelir (Blanchard, 2019). Bu riskin sonuçları ekonomik olmaktan daha fazlası olabilir. Birincisi, bir kemer sıkma politikası, iklim değişikliğiyle mücadeleye yapılan yatırımı engelleyebilir. İkinci olarak, araştırma sonuçları, bu tür bir politikanın aşırı siyasi hareketleri teşvik ettiğini göstermektedir; örneğin, İngiliz seçmenlerin Brexit'e karşı tutumunu şekillendirmede önemli bir rol oynadı (Fetzer, 2020) ve hatta Almanya'daki seçmenlerin radikalleşmesine ve 1930'ların başında Nazilerin iktidara yükselmesine katkıda bulundu (Galofré-Vilà et al. , 2019).

Özet

Yukarıda özetlenen riskler, kritik bir senaryoda, **serbest piyasaya on yıllardır duyulan aşırı güvenin neden olduğu sorunları düzeltme arzusunun, devlet müdahaleciliğine çok fazla eğilen başka bir aşırı ekonomik politikayla sonuçlanacağını** göstermektedir. Standart olmayan para politikası ve mali paketler kullanılarak ekonominin sürekli olarak canlandırılması, ekonomik kalkınmanın anahtarı olan inovasyonu engelleyecektir. Genel kabul gördüğü üzere, yenilik olmadan, ekonomik sistemi düzenleme (ayarlama) ters etki yaratacaktır; Aşırı gelir eşitsizliği veya iklim değişikliği gibi sorunların çözülmesi neredeyse imkansız hale gelecektir.

5. Asla temel işçilere daha fazla ödeme yapmaya başlamayacağız

COVID-19 salgını belli bir paradoksu vurguladı: Toplumun işleyişi için vazgeçilmez olan insanlar, sosyal düzenin istikrarı için çok önemli olan mesleklerde zor ve istikrarsız koşullarda çalışırken çok az kazanıyorlar. Temel işçiler (satış görevlileri, şoförler, temizlik personeli ve kamu hizmeti çalışanları gibi) ile diğer mesleklerdeki insanlar arasındaki ücret ve çalışma koşullarındaki orantısızlık tartışması uzun süredir devam ediyor, ancak hala tatmin edici çözümler yok. Çoğu durumda, kilit meslekler sendikalar içinde etkili bir şekilde temsil bile edilmemektedir. Devlet, sadece işverenlerin çıkarlarını temsil eden kuruluşlar değil, en düşük maaşlı çalışanların çıkarlarını temsil eden sendikalarla işbirliği yapmadıkça, ücret orantısızlığına karşı çözümler geliştirmek mümkün olmayacaktır.

Bu arada, sosyal faydası sorgulanan belirli sektörler ve yüksek maaşlı meslekler on yıllardır büyümektedir. Bu meslek gruplarında Finansal hizmetler, tele-pazarlama, halkla ilişkiler, akademik yönetim ve sağlık idaresi bulunmaktadır. D. Graeber, bu alanlardaki işlerin anlamsız olduğunu bile iddia etmektedir (Graeber, 2016). Finans sektörünün aşırı gelişimi ekonomik kalkınmaya bile zararlıdır. Pazarın dışındaki diğer alanlarda çok daha faydalı olacak genç, yetenekli çalışanları emiyor (Dzierzek, 2015).

Teşhis

Bireysel AB ülkeleri içinde büyük eşitsizlikler var. En düşük ücretli çalışanların uygun bir asgari ücret almasını sağlamaya yardımcı olan asgari ücret, ücret eşitsizliğinin azaltılmasına yardımcı olabilir. Ocak 2020'de sadece altı AB ülkesinde asgari ücret yoktu: Danimarka, İtalya, Kıbrıs, Avusturya, Finlandiya ve İsveç. Bunlar genellikle yüksek maaşlara ve düşük ücret dağılımına sahip ülkelerdir, bu da en düşük ücretlerin bile kötü olmadığı anlamına gelir. Avrupa Komisyonu şimdi AB'ye asgari ücret getirmeyi öneriyor. Ülkeler arasında ücretlerin önemli ölçüde katmanlaşması, belirli bir ülkedeki medyan veya ortalama ücretle ilişkilendirilebilecek anlamına gelir. Diğer bir çözüm, tüm AB'de mutlak bir asgari ücret getirmek ve bireysel üye devletlerin daha yüksek ücretler belirlemesine izin vermek olabilir (Kubisiak, 2020).

Fiyat seviyelerindeki büyük farklılıklar, birçok ülkede nominal ücretler ile satın alma gücü paritesi (PPS) arasında önemli farklılıklar olduğu anlamına gelir. 2020'de, Lüksemburg açık ara en yüksek asgari ücrete sahipti (PPS'ye göre 1705 Avro). PPS'ye göre asgari ücret İrlanda (1656 EUR), Hollanda (1636 EUR), İngiltere (1599 EUR), Belçika (1594 EUR) ve Almanya'da (1584 EUR) da yüksektir. En düşük olan ülkeler Letonya (579 Avro), Bulgaristan (618 Avro), Estonya (726 Avro) ve Slovakya'dır (750 Avro).

Eurofound'un tahminlerine göre, 2017'de AB'deki insanların yaklaşık % 9'u asgari ücrete (+/-% 10) yakın kazanç elde etti. Bu oran en yüksek Romanya (% 21), Portekiz ve Macaristan'da (% 20) ve Polonya'da (% 17). İsveç, Belçika, Danimarka ve Hollanda'da en düşük seviyedeydi (her birinde yaklaşık% 3) (Eurofound, 2020, s. 13).

Sektörler açısından bakıldığında asgari ücretle çalışanların yüzdesi finans ve sigorta hizmetlerinde % 3'ten konaklama ve yemek hizmetlerinde % 16'ya kadar değişiyor. Tarım, ormancılık ve balıkçılık (% 15), kültür, eğlence ve boş zaman ve diğer hizmetlerde (% 14) ve toptan ticarete (% 13) şeklindedir.

Asgari ücrete yakın kazanan işçi yüzdesinin en yüksek olduğu meslekler (Eurofound, 2020):

- yemek hazırlamaya yardım eden insanlar (% 26),
- sokak satıcıları (% 25),
- temizlikçiler ve yardımcıları (% 25),
- çöp toplayıcıları ve diğer vasıfsız el işçileri (% 22),
- pazar odaklı vasıflı tarım işçileri (% 21),
- kendi ihtiyaçları için çalışan çiftçiler, balıkçılar, avcılar ve orman meyve toplayıcıları (% 20),
- gıda işleme, ağaç işleri, giyim üretimi ve ilgili işçi alanlarında çalışanlar (% 19),
- tarım, ormancılık ve balıkçılık işçileri (% 18),
- satış görevlileri (% 18),
- kişisel hizmet sunan kişiler (% 16).

Düşük ve yüksek ücretli çalışanların istihdam yapısındaki payı ülkeler arasında önemli farklılıklar göstermekte ve dinamik değişikliklere tabidir. 2000'lerin başından bu yana, bazı AB ülkeleri yüksek ücretli işçilerin payında bir artış ve düşük ücretli işçilerin (Polonya) payında bir düşüş görürken, diğerleri ters eğilimi deneyimledi (İngiltere, Fransa) (Eurofound, 2019, s. 33).

Esnek istihdam biçimleri nedeniyle ücretlerdeki fark derinleşiyor. Çalışanları yalnızca sürekli bir belirsizlik durumuna (prekaryanın özelliği) yerleştirmekle kalmaz, aynı zamanda daha düşük ücretler kazanmalarına da neden olur. Eurostat, çeşitli faktörlerin AB ülkelerindeki çalışanların ücretleri üzerindeki etkisini inceledi. Bu araştırmalar, ortalama ücretlerin sabit süreli çalışanlar arasında, özellikle Polonya, Lüksemburg ve Hırvatistan'da, sürekli çalışanlara göre çok daha düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca, tüm AB ülkelerindeki (Danimarka ve Lüksemburg hariç) yarı zamanlı işçilere, özellikle Yunanistan, Romanya ve İtalya'da tam zamanlı çalışanlardan saat başına daha az ücret ödenmektedir (Eurostat, 2020, s. 15). Esnek istihdam, AB'deki istihdamın dörtte birinden fazlasını oluşturmaktadır, ancak ülkeler arasında büyük farklılıklar göstermektedir (Berkhout, Heyne, Prius, 2013).

Riskler

Bariz ücret orantısızlığına karşı koymak için yapıcı çözümler olmadan (asgari ücretin artırılması her zaman beklenen sonuçları getirmez), hem ekonomik hem de sosyal riskler beklenmelidir. 2050'ye kadarki süreçte aşağıdaki riskler belirlenebilir:

1. Verilen hizmetlerde bir bozulma

Kötüleşen bir mali durum, halihazırda düşük maaşlı temel çalışanlar ve son zamanlarda sağlık kuralları ile ilgili zor çalışma koşulları (dezenfeksiyon, maskeler, hizmetlerin süresini uzatan prosedürler) ve artan sağlık riski (örneğin, hemşirelik hizmetleri) halka açık olanlar da dahil olmak üzere erişilebilir, düşük kaliteli hizmetler daha az işe yol açabilir. Hizmetlerin kalitesi iki grup faktörden etkilenmektedir: en

önemlisi müşteri hizmetleri (hizmetin belirli normlara veya standartlara uygun olarak sunulmasının sağlanması) ve hizmeti sağlayan kuruluş veya şirket ile ilgili iç faktörler ve Kullanıcıların görüşlerinin ve hizmetten memnuniyetlerinin anahtar olduğu şirket ortamı. Pandemi krizinin yüksek çalışan devir hızına yol açacağını varsayarsak, iş kalitesinin düşeceği varsayılabilir. **Çalışanlar arasında güvenlik ve istikrar duygusunun olmaması, düşük ücretli mesleklerdeki insan sıkıntısı gibi, sunulan hizmetlerin kalitesi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir.**

2. Düşük ücretli işlerde çalışan eksikliği

Düşük ücretli işlerin azalan çekiciliği, olumsuz demografik süreçlerle (düşük doğurganlık ve yaşlanan nüfus) birleşerek, çalışanların temel mesleklere arzında genel bir düşüşe neden olabilir. BM tahminlerine göre, Avrupa'nın nüfusu 2019'da 747,2 milyondan 2050'de 710,5 milyona düşecek (BM, 2019). Eurostat'a göre, çalışma çağındaki (15-64 yaş) kişilerin oranı 2019'da % 64.6'dan 2050'de % 56.1'e düşecek. En aktif çalışma çağındaki (25-54) kişilerin payı da önemli ölçüde azalacak. (Avrupa'nın yaşlanan toplumu, gençlerin durumu bağlamında, İhmal edilen nesil: gri ekonominin gölgesindeki genç Avrupalılar bölümünde de ele alınacak). **Özellikle ekonominin işlemesi için ihtiyaç duyulan mesleklerde işgücü sıkıntısı beklenebilir.** Avrupa'nın demografik çöküşü göçle hafifletilebilse de, tahminler net göçün 2019'da yaklaşık 1,4 milyondan 2050'de 796.000'e düşeceğini gösteriyor. AB ülkelerinin deneyimleri, **tek tek üye devletlerde göçün düşük ücretli işçi kıtlığını ancak yalnızca ülke sınırların açık olması halinde azaltabileceğini gösteriyor.** Avrupa'da pandemiyle savaşmak için sınırlar kapatıldığında, bazı hizmet sektörleri, göçmenler arasında işe alınan personelinin önemli bir bölümünü kaybetti. Durum, **Avrupa'nın göçle ilgili sosyal çatışmalarla baş edememesiyle de daha da kötüleşiyor.** Sebepler genellikle göçmenlerin ekonomik durumlarıyla ilgili artan hayal kırıklığında yatmaktadır ki bu daha zengin toplumlarda olumsuz görünmektedir ve yerel nüfusun göçmenlerin yerel toplulukla entegrasyon eksikliğinden duyduğu memnuniyetsizliktir.

Bu demografik ve sosyal süreçler, birbiriyle ilişkili dört boyutta AB direncinin oluşturulmasıyla ilgili AB Komisyonu tarafından hazırlanan ilk yıllık raporla uyumludur: sosyal ve ekonomik, jeopolitik, yeşil ve dijital. Rapor, COVID-19 salgınının ve bunun sonucunda ortaya çıkan krizin özellikle hizmet sektöründe işleri azalttığını ve yoksulluğu daha yaygın hale getirdiğini vurguluyor. İnsanların gelecekte maddi durumlarıyla ilgili artan belirsizliği doğurganlık oranını düşüreceğinden, demografik çöküşü daha da kötüleştirecektir (Avrupa Komisyonu, 2020).

3. Hizmetlerin güvencesizleştirilmesinin kapsamının artması ve artan sosyal eşitsizlik

Temel işler arasında çok düşük maaşlı bir grup çalışanın devam eden varlığı, şimdiye kadar bu mesleklere nispeten kolay erişimden kaynaklanmıştır, çünkü bunlar çalışanların özel becerilerini gerektirmemiştir. COVID-19 salgını, hizmetler de dahil olmak üzere birçok sektörde iş otomasyonunu ve müşteri hizmetleri süreçlerinin “teknikleştirilmesini” hızlandırdığı için bu durum değişiyor. Örneğin, perakende sektöründe çalışan insanlar, modern teknik çözümlerle (self servis kontroller gibi) giderek daha fazla destekleniyor ve yapay zekanın gelişimi, özellikle hizmetlerde robotlaşmayı hızlandırdı. **Sonuç olarak, basit, düşük ücretli işlerdeki bazı çalışanlar yakında zarara uğrayacaklar ve kesinlikle yeni becerilere ihtiyaç duyacaklardır.** Gelecekteki sosyal ve ekonomik süreçler için teknoloji geliştirmenin önemi, yukarıda bahsedilen Avrupa Komisyonu raporunda vurgulanmaktadır. Belge, COVID-19 salgınının otomasyon ve hiper bağlantı hızının

yanı sıra insanlar ve yaşam koşulları üzerinde giderek daha güçlü bir etkiye sahip olan yeni teknolojilerin entegrasyonunu hızlandırdığını gösteriyor. Stratejik öngörü, temel yeni teknolojilerin gelişimini ve bunların sosyal ve ekonomik yaşamın tüm alanları üzerindeki etkisini tahmin etmeye yardımcı olabilir (Avrupa Komisyonu, 2020).

Güvencesizleştirme, kısa vadeli sözleşmeleri ve kapsamlı sosyal faydaları garanti etmeyenleri destekleyen esnek ekonominin ve dış kaynak kullanımının yükselmesinden de kaynaklanmaktadır (Staton, 2020). İhmal edilen nesil: gri ekonominin gölgesindeki genç Avrupalılar bölümünde daha ayrıntılı olarak tartışıldığı gibi, güvencesizleştirme özellikle gençleri etkiliyor. **Temel çalışanların iş güvensizliği ve düşük maaşlar, toplumun bir kısmının, gelecekte kendilerine yeterli bir emeklilik düzeyi sağlayacak emeklilik katkı payları ödemediği anlamına gelir. Sonuç olarak, sosyal yardım sistemi üzerindeki artan bir yük riski artmaktadır.** Dahası, geleceğe ilişkin artan belirsizlik, kritik bir ölçüğe ulaşırsa demokrasiyi tehdit edebilecek olan olumsuz kamu duyarlılığının yoğunlaşmasını desteklemektedir. Ülkeler yeni eğitim modellerini (hızlı yeniden eğitim gibi) ve sosyal güvenlik sistemini reformdan geçirmeden önce (örneğin, garantili bir gelir getirerek), **otomasyon ve robotlaştırma, etkileşime giremeyecek yeni bir işçi grubunun ortaya çıkmasına neden olabilir. yeni teknolojilerle ve düşük ücretli mesleklerde bile işgücü piyasasında yeri olmayacak kişiler** (Bonilla, 2020). Yaklaşık on yıl önce prekaryayı inceleyen Guy Standing (2011), **işgücü piyasasında yeterli güvenlik eksikliği nedeniyle çalışanları etkilediğine dikkat çekti. Bu durumdan sadece devlet değil; işverenler ve sendikalar da sorumlu.**

Özet

Avrupa yıllardır toplumun işlemesi için gerekli olan ancak düzgün bir şekilde ücret almayan temel işçilerin çalışmasına bel bağladı. Gelir tabakalaşması, asgari ücretteki farklılıklar ve çoğu AB ülkesinde artan güvencesizleşme, Avrupa toplumunun devam eden istikrarlı işleyişini tehdit etmektedir. **Temel çalışanların düşük ücretlerinden ve istikrar ve güvenlik duygusunun eksikliğinden kaynaklanan en büyük tehdit, kamu hizmetleri de dahil olmak üzere hizmetlerin daha düşük kullanılabilirliği ve kalitesidir.** Hizmet çalışanlarının çoğu yüz yüze temas nedeniyle artan sağlık risklerine maruz kaldığından, bu sorun şu anda pandemi tarafından daha da kötüleştirilmektedir. **Temel çalışanların çalışma koşulları (sadece ücretler değil) iyileştirilmedikçe, gelecekte işçi açığı olacaktır. Göçmenlikle telafi edilmeyecek; sadece robotlaştırma dahil teknolojik ilerleme ile hafifletilecektir. Ön değerlendirmenin kapsamı gibi sosyal eşitsizlik de artacak ve hizmetlerin kalitesi ve hatta kullanılabilirliği sorunu 2050'ye giden yolda daha da derinleşebilir.**

Bu tehditlerle mücadele etmek, Avrupa ülkelerinin dayanıklılıklarını güçlendirmelerini sağlayacak kapsamlı önlemler gerektirir; yani zorluklarla yüzleşme ve bunlarla başa çıkma yetenekleri. Üye devletlerin sosyo-ekonomik eşitsizliğin ve yoksulluğun derinleşmesini önlemeyi amaçlayan politikaları AB düzeyinde koordine edilmeli ve stratejik öngörü ve alınan önlemlerin ortak izlenmesi ile desteklenmelidir. Bu amaçla, düşünce kuruluşlarını, akademiye ve sivil toplum temsilcilerini içeren AB çapında bir izleme ağı kurulmalıdır.

6. İhmal edilen nesil: gri ekonominin gölgesindeki genç Avrupalılar

Vatandaşların sosyo-ekonomik durumunu (refahını) belirleyen faktörler, farklı yaş grupları arasında değişiklik gösterir. Son yıllarda, toplum içinde bağımsız olarak yaşamaya başlayan gençlerle, giderek daha az meslek müttefiki ve sosyal olarak aktif hale gelen yaşlılar arasındaki zıtlıklar özellikle görünür hale geldi. Sadece ihtiyaçları değişmekle kalmaz, aynı zamanda tatmin edilme dereceleri de değişir. Demografik eğilimler ve toplumun ilerleyen yaşlanması, yaşlı vatandaşların kamu politikasında daha fazla ilgi görmesi anlamına gelirken, gençlerin ihtiyaçları hükümetlerin önceliklerine dahil edilmemiştir. Pandemi ve onu takip eden kriz, her iki grubun karşılanmamış ihtiyaçlarını ve genç ve yaşlı Avrupalıların ihtiyaçlarını uzlaştırmaya çalışırken ortaya çıkan zorlukları - hatta çelişkileri - vurguladı.

Teşhis

Düşük doğum oranı ve artan yaşam süresi sonucunda 2020-2050 yıllarında 60 yaş üstü Avrupalıların oranı nüfusun % 25,7'sinden % 35,0'a çıkacaktır (Birleşmiş Milletler, 2019). **Avrupa nüfusunun demografik yapısındaki değişen oranlar**, gençlerin (çalışma çağındaki) yaşlıların (çalışma sonrası) ihtiyaçlarını karşılama yükünü artıracaktır. Önemli bir şekilde, yaşlıların (80+) yüzdesindeki artış daha da şiddetli olacaktır; Avrupa nüfusu içindeki paylarının önümüzdeki otuz yılda neredeyse iki katına çıkması bekleniyor (% 5,3'ten % 10,1'e) (Birleşmiş Milletler, 2019).

Bu demografik değişikliklere, **onlarca yıldır derinleşen varlıklar ve gelirler açısından kuşaklar arası eşitsizlikler** eşlik ediyor. Mevcut ekonomik yapıdaki net aile gelirindeki artışa göre emlak fiyatlarındaki orantısız ortalama artış, emlak sermayesi olan yaşlıların çok daha hızlı zenginleşmesine izin vererek, gençlerin emlak merdivenine çıkmasını giderek zorlaştırmaktadır. Zenginlik dağılımındaki eğilim, gençler için de elverişsizdir. Gençler, yaşlı nesillere göre daha eğitilmiş olsalar da servet eşitsizlikleri artıyor (OECD, 2018). Gençlerin (16-34 yaş) Avrupa'daki net varlıkların yaklaşık % 5'ine sahip olduğu tahmin edilirken, bu yaş grubundaki borç/öz sermaye oranı % 49'a kadar çıkmaktadır (Chen vd., 2018).

Artan ortalama yaşam süresi ve yükselen emlak fiyatları, gençlerin mevcut yaşam standartlarını korumalarını sağlayacak bir emeklilik için daha uzun süre para biriktirmeleri gerektiği anlamına geliyor. Ek olarak, konut maliyetleri gençlerin bütçeleri üzerinde daha fazla yük oluşturmaktadır. 20-24 yaş arası AB'de ikamet edenlerin % 14'ünden biraz fazlası ve 25-29 yaşındakilerin % 12'si, aylık bütçelerinin % 40'ından fazlasını konut için harcıyor. Y kuşağının da olası bir miras için ebeveynlerinden daha uzun süre beklemesi gerekiyor. İngiltere için yapılan tahminlere göre, şu anda 25 veya 35 yaşında olan çoğu insan, 61 yaşına kadar miras almayacak (Gardiner, 2017). Ancak serveti miras almak, genellikle hali vakti yerinde olanlar için daha zengin olmanın bir yoludur; Geçmişleri, Thomas Piketty'nin sermaye getiri oranının ekonomik büyüme oranını aşarak eşitsizliğin artmasına yol açtığı şeklindeki iyi bilinen tezine paralel olarak, servetlerini yoksul ailelerden gelen insanlardan daha hızlı çoğaltabilecekleri anlamına geliyor.

Genç Avrupalıların nispeten daha kötü ekonomik durumu, büyük ölçüde, işgücü piyasasına giren insanlar için iyi ücretli ve istikrarlı istihdamın bulunmasını sınırlayan 2007-2009 krizinin bir sonucudur. Bununla birlikte, işgücü piyasasındaki yapısal değişiklikler nedeniyle, gençler arasında güvencesiz çalışma sorunu

mali krizden önce zaten büyüyordu: yönetim tarafından katma değer elde edilmesi, ücretlerin katmanlaşması ve artan esneklik. Bu, işgücü piyasasına giren gençlerin kalıcı istihdam elde etme şansının daha az olduğu ve yaşlı işçiler arasında norm olan istikrarlı bir gelire sahip oldukları anlamına geliyordu (Eurofound, 2013). AB'deki gençler arasındaki yoksullukla ilgili veriler de endişe vericidir. **2007-2009 krizinden sonra, 18-24 yaş grubundaki insanların yoksulluk riski altında olan yüzdesi önemli ölçüde arttı** (2007-2016'da kabaca 4 puan artarak yaklaşık % 24'e yükseldi). Bu arada 65+ yaş grubunda azaldı (yaklaşık % 19'dan yaklaşık % 14'e) (Chen ve diğerleri, 2018).

İstikrarsız istihdam koşulları ve yetersiz tasarruf, **geç evliliklere ve çocuk sahibi olma kararı** veya gayrimenkul satın alma kararının gecikmesine neden olur. Gençler aile evini önceki dönemlere göre daha geç terk ediyor. 2018 yılında AB'deki gençlerin (25-29 yaş) % 40'ı ebeveynleriyle birlikte yaşıyordu. Bu, erkeklerde % 47,5 ve kadınlarda % 32,5 idi (Eurostat, 2019). Bununla birlikte, sosyal, sağlık ve emeklilik programlarının bir parçası olarak yaşlılara yönelik hizmetlere yönelik artan kamu harcamaları ile, kamu politikalarını tasarlarlarken gençlerin çıkarlarını hesaba katan belirli ve etkili stratejiler eksiktir. Nisan 2018 itibarıyla, OECD ülkelerinin yalnızca % 40'ı (35'ten 14'ü) genç neslin ihtiyaçlarını karşılayan programlar geliştirmiştir (OECD, 2018).

55-64 yaş grubundaki insanlar arasındaki mesleki faaliyetler, hayat boyu öğrenme programlarına katılmaları gibi sistematik olarak gelişse de, engeller devam etmektedir ve aşılması gerekmektedir. Teorik olarak sağlıklı yaşam yıllarının artması, insanların daha uzun süre çalışmasını sağlar. Bununla birlikte, ilerleyen teknolojik modernizasyon ve yeni beceriler edinme ihtiyacı, yaşlı çalışanların daha az üretken ve daha az uyarlanabilir olma konusundaki olumsuz imajını birleştiriyor. Yaş izminin olumsuz etkileri, sosyal sigorta sisteminin etkinliğini sağlamak için emeklilik yaşının uzatıldığı ülkelerde özellikle şiddetli hale gelmektedir. Yüksek işsizlik oranı ve gençler arasındaki güvencesiz istihdam, bu değişikliklere karşı önemli argümanlardır.

Nesiller arası orantısızlıklar, her iki yaş grubundaki yaşam kalitesi ve öz algının öznel değerlendirmesine yansımaktadır. Araştırmalar, gençlerin, özellikle de Y kuşağının, yaşam kaliteleri konusunda yaşlı nesillere göre daha düşük bir değerlendirmeye sahip olduğunu gösteriyor (Shrimpton, Skinner, Hall, 2017). Yaşlı insanlar, COVID-19'dan ciddi şekilde etkilenme riski altında olsalar da, veriler, pandemik krizin gençlerin duruma ilişkin öznel değerlendirmesine çok daha fazla zarar verdiğini gösteriyor. Bu grupta depresyon, aşırı stres ve yalnızlık hissi riski daha yüksektir. Gençlerin daha kötü ruhsal durumu da artan işsizlik riskinden kaynaklanmaktadır. Mart ve Temmuz 2020 arasında, genç işsizliği yaşlılara göre çok daha hızlı arttı (Eurostat, 2020), bu da gençlerin kazançlarının daha fazla risk altında olduğunu gösteriyor.

Riskler

Bu eğilimlerin salgının bir sonucu olarak sürdüğünü ve hatta derinleştiğini varsayarsak, önümüzdeki otuz yıl içinde pek çok istenmeyen olgunun ortaya çıkması kuvvetle muhtemeldir.

Ekonomik bir kriz sırasında başlayan veya çalışmaya başlayan gençler, eski nesillere göre daha kötü maaşlı ve daha az istikrarlı istihdamın sonuçlarına maruz kalıyor. İki büyük krizden etkilenen ve tasarruf biçiminde bir tampon bulunmayan genç nesil, **uzun vadeli durgunluk** ve **hatta sosyo-ekonomik durumunda bozulma** ile karşı karşıyadır. Aşırı durumlarda, bu grupta **yoksulluk riski** önemli ölçüde artacaktır.

Zor durum, **gençlerin daha iyi durumda olan ebeveynlerine daha fazla bağımlı olmalarına ve karşılıklı anlayış eksikliğinden kaynaklanan çatışmalara** yol açacaktır. Gençler, **boşa harcanmış bir potansiyel, hayal kırıklığı, adaletsizlik ve yetkilendirme duygusuna sahip olacaklar**; ne kadar güçlüyse, kendi çocuklarını veya yaşlanan ebeveynlerini desteklemek onlar için o kadar zor olacaktır. Çeşitli kaynaklardan para kazanma ihtiyacı, iş ve özel yaşam arasında uzlaşmayı daha da zorlaştıracaktır. Bu, **bir aile kurmak ve çocuk sahibi olmak için daha da az motivasyona yol açabilir** ve bu da halihazırda **akut kuşak değiştirme sorunlarını şiddetlendirir**. Artan hayal kırıklığı, aynı zamanda, gençlerin aktivizm ruhuyla birleştiğinde daha fazla protesto ve gösteriye yol açabilecek tutumların radikalleşmesini teşvik edecek - bu, gençlerin kamu gündemindeki taleplerinin ihmalıyla orantılı olarak artacaktır.

Gençler, salgın sırasında yaşlılar için artan harcamalar ve kamu borcundaki artış karşısında AB hükümetlerinin mali politikasının artan baskısını giderek daha fazla hissedebilirler. Açık finansmanı, çalışanların (yani gençlerin) **orantısız bir şekilde yüksek vergilendirilmesine** neden olabilir ve **devletin borçlarını geri ödeme yükünü, yetersiz mali kaynaklarla mücadele eden gelecek nesillere kaydırabilir**.

Bu, ihtiyaçları gereğinden fazla çalışan gençler tarafından kolayca karşılanamayacak olan **yaşlı insanların giderek daha fazla yabancılaşmasına** yol açabilir. Giderek daha fazla sayıda yaşlı vatandaş, uzmanlık merkezlerinde veya evde kendilerine yardım etmek için işe alınan kişilerden profesyonel bakıma ihtiyaç duyacak. Sevdiklerinizle zayıflayan temas, bazı ülkelerde (İngiltere gibi) zaten gözlemlenen bir sorun olan yaşam memnuniyetini ve ruh sağlığını azaltacaktır (Ulusal İstatistik Ofisi, 2020; Griffin, 2010).

İşgücü piyasasında yaşlı insanlara karşı ayrımcılık ve önyargıların yayılması, çalışanların mali durumu, refahı ve sağlığının yanı sıra tüm sosyo-ekonomik sistemin dayanıklılığını etkileyecektir. Emeklilik yaşına yaklaşan insanların üretkenliği, bilişsel ve yaratıcı yetenekleri bazen genç işçilerinkilerle karşılaştırılabilir. Bu potansiyelin kullanılmaması, artan sayıda emekli ve eksik istihdam edilen işçiler için **sosyal güvenlik ve sağlık hizmetlerinin maliyetlerini artıracaktır**. Çalışma hayatının düzenli ritmini terk etmek ve mesleğini kaybetmek izolasyon ve reddedilme duyguları yaratır ve sağlığı olumsuz etkiler.

İşverenler için pahalı bir zorluk, yaşlı çalışanların niteliklerini iyileştirirken ve onları değişen ihtiyaçlara uyarlarlarken emeklilik yaşından sonra da çalışmaya devam etme teşvikleriyle birlikte **yaşlı insanlar için sağlıklarının ihtiyaçlarına göre ayarlanmış esnek çalışma koşulları yaratmak** olacaktır. Bununla birlikte, yaşlı işçilerin özel ihtiyaçlarını anlayamamak ve ele alamamak, rekabet gücünü kaybetme riskini yaratır.

Modern endüstrilerde çalışmalarını sağlayacak becerilerin eksikliği, **hala çalışabilen en yaşlı insanlar arasında işsizlik riskini artıracaktır**. Aynı zamanda, azalan genç işçi grubu, önemli ölçüde gelişme potansiyeline sahip, **uygun niteliklere sahip ve hareketli personel sıkıntısı** olabileceği anlamına geliyor.

Özet

Salgın krizi ile daha da kötüleşen demografik değişiklikler ve sonuçta ortaya çıkan nesiller arası sosyo-ekonomik orantısızlıklar, nesiller arası değişikliklerin eski sorununu yeni ve daha geniş ölçekli bir bağlama yerleştirdi. Normal zamanlarda bile uzlaşmak için yeterince zor olan genç ve yaşlı vatandaşların çelişkili özelemleri, küresel bir pandeminin damgasını vurduğu bir gerçeklikte ekonomik ve sosyal politika için ciddi bir meydan okuma haline geliyor. Gümüş ekonominin gelişmesinde ortaya çıkan zorluklar, gençlerin meşru iddialarını daha da karmaşık hale getirecektir. Kapsayıcılığın öneminin arttığı ve daha kalıcı ve bütünleşik bir gelişme uğruna orantısızlıkları azalttığı bir çağda, daha önce aşikar olmaktan çok uzak olan yeni bir bölünme eksenini ortaya çıkıyor. Bunu göz ardı etmek veya ihmal etmek, refahı husumetten çok karşılıklı destek gerektiren gruplar arasında büyüyen sosyal çatışmalara yol açabilir.

7. AB'nin iklim politikasına yönelik salgın sonrası riskler

Teşhis

COVID-19 salgınının tetiklediği ekonomik kriz, Avrupa Yeşil Anlaşması için bir test haline geldi. Salgın tehdidi ve durgunluk karşısında Aralık 2019'da sunulan AB stratejisinin meşruiyeti bazen bazı politikacılar tarafından sorgulanmaktadır (Parliament Magazine, 2020). Aynı zamanda, üye devletlerin çoğu temsilcisi, krizden çıkmanın iklim eylemini yoğunlaştırmak için en uygun zaman olduğuna inanmaktadır (Climate Home News, 2020; United Nations, 2020). Mevcut planların uygulanmasına yönelik zaman çerçevesine bağlı kalma konusundaki güçlü yetkiye rağmen, AB, farklı bir zaman ufkunda önemli birkaç yeni zorlukla karşı karşıyadır.

CO2 emisyonlarında düşüş

Kilitlenme ve bunun sonucunda ekonomik faaliyetteki düşüş, sera gazı emisyonlarını ve hava kirliliğini önemli ölçüde azalttı. Uluslararası Enerji Ajansı verilerine göre, küresel CO2 emisyonları 2020'de 2019'a kıyasla % 8'e (2,6 gigaton) kadar düşebilir, bu 2010'dan bu yana en düşük düzeydir. Emisyonlardaki düşüş, ekonomik krizler sırasında tipik bir olaydır. Bununla birlikte, uygun önleyici tedbirler alınmadıkça, emisyonlardaki bu geçici düşüş, iklim değişikliği üzerinde bir etkiye sahip olmayacaktır.

Tarihsel veriler, önceki ekonomik krizlerin belirli bir süre CO2 emisyonlarını engellediğini göstermektedir, ancak krizden çıkış ve artan üretim, uzun vadede CO2 emisyonlarını artırmıştır (OECD, 2020). Yıllık 1.5 gigatona ulaşan CO2 emisyonlarında şimdiye kadarki en keskin artış, 2010'daki bir önceki durgunluktan sonra gerçekleşti (Varro, 2020). Bu senaryodan kaçınmak için, AB'de müzakere edilen Yeni Nesil AB Kurtarma mekanizması yardımı ile Avrupa Yeşil Anlaşması hedeflerine ulaşmaya bağlayacaktır.

Yeni teknolojilere yatırım

Petrol piyasasının yakın zamanda çökmesi, iklim tarafsızlığını destekleyen teknolojilere yapılan yatırımlarda bir dengesizliğe yol açabilir. Çöküşün nedeni, yalnızca salgın nedeniyle değil, aynı zamanda aşırı piyasa arzının ve Rusya ile Suudi Arabistan arasındaki fiyat savaşının bir sonucu olarak, petrol talebindeki düşüşten kaynaklanıyordu, bu da fiyatlarda uzun vadeli bir düşüşe neden oldu. Şubat ve Mart aylarında petrol fiyatları % 60 düştü ve Nisan ayında WTI ham petrol fiyatı ilk kez sıfırın altına düştü (Fattouh, Economou, 2020). Çöküşün bir sonucu olarak, petrol ve gaz şirketleri yakın gelecekte beklenen karlarını elde edemeyecekler (Euractive, 2020a). Benzer şekilde, diğer enerji taşıyıcılarına ve türlerine olan talebin azalması fosil yakıtlara dayalı şirketleri etkilerken, bazı işletmelerde ulaşımın, üretimin ve işin askıya alınması, düşük emisyonlu teknolojiler de dahil olmak üzere yatırım kapasitelerini etkileyecektir. Aynı zamanda, karbon-yoğun sektörler üzerinde ek yüklerle (örneğin, bir karbon vergisi empoze ederek) ekonomik kayıpların finansmanı hakkında ortaya çıkan fikirler, sosyal sorunları daha da kötüleştirebileceği için dikkatle ele alınmalıdır; örneğin, işçilerin karbon yoğun sektörlerden diğerlerine engellenmiş hareketi. Bu, iklim nötr hedeflerinin toplumsal kabulünü azaltabilir.

AB'de tedarik zincirlerinin bozulması

Pandemi sırasında Asya'dan ihracatın askıya alınması, AB'deki endüstriyel üretimin yapısal zayıflığını gözler önüne serdi. Pek çok endüstrinin, çıkarımı yarı tekellere tabi olan ve başta Çin olmak üzere belirli ülkelerde yoğunlaşan hammadde tedarikine bağlı olduğu ortaya çıktı (Avrupa Komisyonu, 2020). Bu hammaddelere erişim daha önce ticaret kısıtlamalarıyla sınırlandırılmıştı (2011'de Çin tarafından uygulanan nadir toprak metalleri gibi). Krizlerde, bu erişim zordur ve AB'deki endüstriyel üretimi bozma tehdidinde bulunur (bu, Kaotik deglobalizasyon bölümünde de bahsedilmiştir).

AB'nin ithal edilen hammaddelere bağımlılığı, çevre koruma, yüksek işçilik maliyetleri ve kentleşme gibi faktörlerle ilgili olarak AB'deki doğal kaynakların çıkarılması ve işlenmesinin onlarca yıldır sınırlandırılmasının bir sonucudur. Avrupa Komisyonu, Avrupa Yeşil Anlaşmasına dahil ederek hammaddelerin geri kazanılmasına büyük önem vermesine rağmen, hammadde tedarikinde bu tür ciddi kesintiler olasılığı o dönemde dikkate alınmamıştı. **Sonuç olarak, atık geri kazanım mekanizmalarını ve ithalat kontrollerini güçlendirme çağrılarını ek olarak, Avrupa'da bu hammaddelerin en azından bir kısmının bir kez daha elde edilmesine yönelik öneriler de bulunmaktadır** (Euractive, 2020b).

AB'de kritik hammaddelerin elde edilmesine geri dönme lehine önemli bir argüman, enerji geçişinden sorumlu endüstrilere yönelik tehdidi gösteren bu hammaddelerin tedariki üzerine yakın zamanda yapılan bir çalışma ile sağlanmıştır (Peel, Sanderson, 2020). Lityum, grafit ve disprosyum gibi hammaddelere olan talebin beklenen artışı, gelecekteki krizler ve ticaret gerilimleri sırasında karşılanmayacaktır. Çin cumhurbaşkanının 22 Eylül 2020'de karbon nötrlüğünü sağlama konusundaki bildirisi (Bloomberg, 2020), ülkenin iklim ve çevre koruma alanındaki teknoloji yarışına ciddi şekilde yaklaştığını gösterebilir. Bu, bu hammaddelere yönelik ihracat kısıtlamalarının daha sık uygulanmasına yol açabilir ve bu da AB karşısında bir avantaj elde etmenin anahtarı olacaktır.

Artan plastik kullanımı

Ekonomik faaliyetin ve insanların hareketliliğinin azalmasına, atık miktarındaki keskin bir artış eşlik etti. Perakende, catering ile birlikte geleneksel kanallardan e-ticarete ve ilgili malların ek plastik ambalajlarda teslimine geçti. Bu, plastik üretmek için kullanılan rekor düşük petrol fiyatları tarafından da desteklendi (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma, 2020). Benzer şekilde, DSÖ'nün semptomları olan kişilerin maske takması tavsiyesi ve ardından halkın içinde zorunlu maske kullanımı, plastik atıklarda keskin bir artışa neden oldu. Grand View Research'ün tahminlerine göre, küresel tek kullanımlık maske üretimi 2019'da 800 milyondan 2020'de 166 milyara - 200 katın üzerinde bir artışla - artacak. Salgından önce, bu tür ürünler çoğunlukla hastanelere veya endüstriyel tesislere teslim ediliyordu. Günümüzde dünyanın birçok yerinde maskeler zorunludur ve kullanımı ve üretimi sürekli artmaktadır.

Riskler

Pandemi krizi deneyimi, **Avrupa Yeşil Anlaşması'na yönelik ana riskin, iklim tarafsızlığına ulaşmanın maliyetindeki radikal artış veya çevresel bozulma pahasına bu hedefe ulaşma olabileceğini gösteriyor**. Daha fazla pandemi olasılığı sistematik olarak arttığı için bu risk daha da ciddidir. Bunun başlıca nedeni, insanların çevre ve iklim üzerindeki olumsuz etkisinin artması, hareketlilik ve kentleşmenin artmasıdır

(Birleşmiş Milletler Çevre Programı, 2020). Bu risk, halihazırda ortaya çıkan birkaç sorundan kaynaklanmaktadır.

Mevcut kriz ve olası getirileri, 2050'de iklim nötr hedefine ulaşmanın maliyetlerini radikal bir şekilde artırabilir. Yeşil teknolojilerin geliştirilmesi için yapılan harcamaların dondurulması ve geleneksel enerji kaynaklarının sürdürülmesiyle ilgili küresel risk, gelişmekte olan Avrupa kuruluşlarının durumunu etkileyecektir. bu teknolojiler. Küresel bir pazar olmadan, Avrupa yeşil teknolojileri, iç pazar da dahil olmak üzere rekabetçi olmaktan çıkacak ve bu da AB'deki dönüşümü yavaşlatacaktır. Bu, özellikle CO2 emisyonlarından en çok sorumlu olan enerji sektörü için geçerlidir.

Krizler, emisyonlardaki azalmanın özellikle yavaş olduğu ulaştırma sektörünü de etkiliyor. Pandeminin bir sonucu olarak, kullanıcıların hareketliliğinin azalması nedeniyle emisyonlarda gözle görülür bir azalma olmuştur, ancak pandemi sonrası koşullarda güvenlik nedeniyle toplu taşıma araçlarından kaçınan kullanıcıların davranışları değişmektedir. Buna ek olarak, bir mali krizden korkan veya işgücü piyasasındaki zor durum nedeniyle bunu yapmaya zorlanan sürücüler, düşük emisyonlu araçları kullanmaya daha az ilgi gösterebilirler. Sonuç olarak, uzun vadede, özel taşımacılığın artan popülaritesi ve içten yanmalı motorlara sahip daha ucuz (şimdiye kadar) araçların kullanımı da hava kirletici emisyonları artırabilir.

İnşaat, salgının iklim ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin ortaya çıkabileceği üçüncü sektördür. Emek yoğun bir sektör olarak kriz karşıtı yatırımlar için cazip bir alan sunmaktadır. Ekonomik kargaşanın ortasında, AB ülkeleri ve şirketleri, projeleri iklim paketinin hedeflerine uymaya ve yüksek emisyonlu teknolojilere bağlı kalmaya zorlayan düzenlemeleri atlamak için çabalayabilir.

AB'de kritik doğal kaynakların madenciliği ve işlenmesi, uzun vadeli çevresel risklere yol açabilir. AB'de ekonomik kalkınma için - ve özellikle yeşil teknolojilerin geliştirilmesi için - ihtiyaç duyulan hammaddelerin çıkarılması, madencilik ve işleme ile ilişkili atıklarda (örneğin radyoaktif atık) şimdiye kadar dönüşüm maliyetlerine dahil edilmediği için bir artışa neden olacaktır. Aynı zamanda su ve toprak kirliliği, biyolojik çeşitliliğin yok edilmesi vb. ile ilgili yeni riskler yaratır. Kısa vadede, koruyucu ekipman üretimi ile bağlantılı olarak ortaya çıkan plastik atığın ve teslimatlarda (veya paket servis yemeklerinde) kullanılan ek ambalajların yönetilmesi önemli bir sorun olacaktır.

Kriz, yeşil teknolojilere yatırımı durdurma tehdidinde bulunuyor. Uzun vadede, CO2 emisyonlarının azaltılması ve çevrenin korunması, hem özel hem de kamu sektöründe uygun teknolojilere yatırım yapılmasını gerektirir. Fosil yakıt fiyatlarındaki düşüş, araştırma ve uygulama söz konusu olduğunda dikkati düşük karbonlu teknolojilere yapılan yatırımdan uzaklaştırıyor. Kriz, özellikle geliştirmenin erken bir aşamasında teknolojilerle ilgili olarak yatırım riski alma istekliliğini azaltıyor. Yeni yeşil teknolojiler için, "ölüm vadisinde" kalma riski iki katına çıkar. Bu, çevresel maliyetlerin değerlendirilmesindeki sınırlamalardan (IEA-RETD, de Vos, Sawin, 2013) ve serbest hareket etmenin yoğunlaşması ve yeşil düzenlemelerin gevşetilmesinden kaynaklanmaktadır. Şu anda AB tarafından ayrılan fonlar, enerji dönüşümünü gerçekleştirmek için yeterli olmayabilir (Dorociak, Kamiński, Meyer-Ohlendorf, 2020).